

¿Dónde conseguir datos? Acceso a la información, transparencia y *Open Data*.

«CCCB. *Centre de Cultura Contemporània de Barcelona*»

«Eva Belmonte. I Jornadas de Periodismo de Datos y *Open Data*.
¿Dónde conseguir datos? Acceso a la información, transparencia y *Open Data*.
24 de mayo de 2013»

Mar:

Es muy importante que os hayáis quedado porque hemos hablado de qué es el periodismo de datos, pero justamente ahora vamos a hablar de dónde hay datos. Decíamos que España es un lugar bastante opaco y Eva Belmonte nos va a decir qué pasa en esa opacidad y, sobre todo, a dar soluciones dentro de esta opacidad que tenemos a nuestro alrededor. Quería presentárosla porque estoy muy contenta de poder estar aquí haciéndolo. Ella trabajó mucho tiempo en esta ciudad, en el diario *El Mundo*, y un día que salió de *El Mundo*, en vez de quedarse de brazos cruzados como muchos otros periodistas y en vez de quejarse, buscó una salida. A ella le gustaba el Boletín Oficial del Estado, estaba contenta de que nos sentáramos aquí, pero hubo un tiempo en que yo, cuando volví de los Estados Unidos, decía que el Boletín del Estado era mi lectura preferida y ella ha conseguido ponerlo en práctica. Tiene un blog llamado *El BOE nuestro de cada día* y ahora no solo escribe sobre el BOE suyo de cada día, sino que es responsable de proyectos de la organización ciudadana Civio, que he mencionado antes y que ella nos contará qué es, y hemos titulado su ponencia, básicamente, *Acceso a la información, transparencia y Open Data*, que son tres pilares y lugares donde se pueden encontrar datos. Sin más, os dejo con ella. Va a hablar... son las 10:45, hasta las 11:45 y también tendréis un tiempo para preguntas. Gracias, Eva.

Eva Belmonte:

Buenas, Mar os ha contado ya casi todo. En realidad, yo trabajaba en un periódico, fui periodista al uso durante ocho años y ahora tengo la enorme suerte de ser periodista, al fin y al cabo, del mismo modo, en Civio, pero trabajando a medias con David, que es programador y consiguiendo hacer periodismo de datos, que es una cosa que no se hace en las redacciones, que nunca he podido hacer y que me hace una ilusión tremenda.

Para empezar, quería comentaros al hilo de lo que comentabais antes en la rueda de preguntas sobre, por qué a pesar de este aluvión de datos y tratamiento de datos, los

megamapas y los extras gigantes sigue siendo necesario que haya un periodista que cuente la historia. Me gustaría que viéramos un video muy corto de una serie inglesa, que es muy graciosa.

«Hay que intentar fastidiarles las cifras.

–Al teléfono, todo el mundo al teléfono. Tenemos que complicárselo al máximo.

–Estadísticas, porcentajes, cotejos internacionales, información. Mandadles toneladas de información. Avisadles de que deben analizarlas bien analizarlas bien antes de escribir nada o me tendrán encima como una apisonadora, ¿de acuerdo? Vamos, ¡a la carga!»

Bueno, para ponerlos un poco en contexto la historia está en que en la BBC descubren que el presupuesto de Defensa está inflado y, lo que quiere evitar este señor, que es el Director de Comunicación del Gobierno británico es que se descubra que está inflado porque hay un problema de corrupción poderoso. Entonces, decide inflar a datos a los periodistas para que no sean capaces de ver el detalle importante, que es que hay un caso de corrupción escondido tras esto.

Esto viene muy a cuento de lo que hablábamos antes para explicar, y ahora vamos a lo importante, que los datos no dicen nada. Es lo mismo que contaba Mar hace un momento, pero a mí me gustaría seguir destacando esto porque da la sensación de que, en muchos casos, se ha tratado al periodismo de datos como una disciplina paralela o distinta cuando, en realidad, el periodismo de datos es, simplemente, buen periodismo. Y es buen periodismo, ahora volveremos a ello y lo explico, igual que es buen periodismo una buena entrevista o cualquier periodismo que se haga basándose en hechos, testimonios y datos concretos, huyendo de las grandes lacras del periodismo de este país, que son el periodismo de declaraciones, el de globo sonda, el de tertuliano y las filtraciones. Luego lo explico más detalladamente. Mar lo explicó un poco antes, pero insisto en que los datos en sí no son una historia y los mapas, que estamos obsesionados con hacer mapas de todo, tampoco lo son.

A mí me gusta mucho contar este caso. Este es el trabajo de una periodista y lo que hizo fue coger todos los datos del coste de los presos en las prisiones y relacionarlo con el bloque de viviendas en el que vive. Así podía destacar que había bloques de viviendas en los que el coste de los presos de esas casas, que vivían ahí y ahora estaban en la prisión, superaba el millón de dólares. Y pudo llamar la atención sobre que, quizás, en lugar de gastar tanto dinero en prisiones, podrían haber mejorado algunos barrios, algunas zonas de la ciudad, haber invertido más en esas zonas y haber evitado el gasto final y el coste social de toda esa gente que acaba en prisión.

Volvemos a las lacras del periodismo, que es una de las cosas que me encanta contar y que se enfrenta al periodismo de datos, que es de lo que hablamos hoy, pero, en definitiva, a cualquier buen periodismo. Empezamos con el periodismo de declaraciones.

«Periodismo de declaraciones:»

«Dice que el Gobierno aún no ha tomado una decisión. El PP dice que los 400 euros se pagan a los "parados de Zapatero"»

«Mariano Rajoy: "Esto empieza a funcionar"»

«Rubalcaba a Rajoy: "Los 6.200.000 parados son tuyos"»

«A cuenta de la política de comunicación. Baño de Sáenz de Santamaría a Soraya en el Congreso»

«Ignacio González responde a Rajoy: "Madrid ya es sensata y solidaria"»

«Soraya Rodríguez: "Usted no responde nunca y no responde nada"»

Todos estos titulares que veis aquí, la mayoría, un porcentaje muy alto, no sabría deciros, pero seguro que sois conscientes también de que un porcentaje muy alto del periodismo político que se hace en este país consiste en decir: "Este ha dicho esto y el otro ha dicho lo otro" e incluso hay un titular muy chulo aquí, aunque está un poco tapado que es: "El baño de Sáenz de Santamaría a Soraya en el Congreso", "Los parados son tuyos, los parados son míos". Todo ese tipo de periodismo en el que, en realidad, no haces más que servir de altavoz al político de turno, lo que hace es alejar al ciudadano no solo del periodismo, sino también de la política porque entiende que la política es, simplemente, dos señores lanzándose pullas en el Congreso.

«Periodismo de globos sonda:»

«El Gobierno estudia dar la residencia a extranjeros que compren una vivienda superior a los 160.000 euros»

«Todo lo que deben saber los extranjeros que quieran comprar un piso en España»

El periodismo de globos sonda es otra de las vías en las que el periodista sigue ejerciendo, simplemente, de altavoz del político que le cuenta algo. Pasó mucho con el tema de la residencia a extranjeros, es solo un ejemplo, pero hay un montón de ellos. Si buscáis titulares como "baraja emprender" o "El Gobierno no descarta emprender acciones legales", "se plantea"... todo este tipo de titulares, al final, si a un cargo político le interesa que el periodista cuente o, simplemente, cuenta en una rueda de prensa que están tratando ese tema, es para ver cuál es la reacción de la sociedad. Entonces, si tú accedes a soltar esa información sin que haya un texto legal, un anteproyecto de ley, un recurso preparado ni un dato que te demuestre que hay una intención real de apoyar una reforma o plantear un recurso, lo que haces es seguir ejerciendo de altavoz y seguir siendo un instrumento de la política.

En este caso, en el de las residencias, ahora se ha vuelto a recuperar el tema, pero esta noticia es de noviembre. El Secretario de Estado de Vivienda dijo que estaban estudiando dar la residencia a extranjeros que compraran un piso. Se montó un debate tremendo e, incluso, como dicen en el titular de abajo, llegaron a hacer guías prácticas de qué hay que saber si queréis compraros un piso en España y obtener la nacionalidad. Esa reforma nunca se llevó a cabo, ahora se está volviendo a recuperar

y quizá se haga, pero es un caso claro de globo sonda para intentar pulsar la opinión de la población, pero es que ese no es el trabajo del periodista. Este es otro de los males.

Los tertulianos son el mal mayor, a todas luces. Ya no solo los tertulianos de la tele, los que tenemos más frescos en la memoria, sobre todo columnistas y opinadores.

«Periodismo tertuliano:»

«Tienes la tele apagada... –Es que, si la enciendo, salen. –Ya»

Es cierto que el periodismo tiene una parte de columnas de opinión muy interesante, pero ahora mismo, el porcentaje de opinión y de columnistas en los medios de comunicación en España es mucho más alto que el de informaciones. Y es más alto porque es mucho más barato y hay mucha más gente dispuesta a opinar gratis, lo vemos en muchos blogs de periodismo digital, que no cobran, pero están encantados de decir su opinión como si fuera la barra de un bar porque creen que es la más importante del mundo, y las informaciones que vienen del periodismo de datos es muy caro comparado con un señor que cobra 50 euros o nada.

«Filtraciones interesadas:»

«Según la información a la que ha tenido acceso este diario...»

Y las filtraciones interesadas. Este es un tema que a mí me gusta mucho y lo desarrollaré mejor cuando hable del acceso a la información, pero estamos muy acostumbrados a que se valore un periódico o a un periodista por el tipo de datos al que tiene acceso. No sé cuántos trabajáis aquí en Cataluña, yo he trabajado en *El Mundo*, a mí la Generalitat nunca me filtró nada, os lo puedo asegurar, trabajando en *El Mundo* no te ayudan mucho. Al final, lo que publica un periódico u otro, depende de lo colega que sea el Jefe de Prensa del departamento, lo bien que te lleves con él y lo bien que se lleve con el medio o el interés que tenga detrás. Por eso quiero destacar el tema de las filtraciones interesadas. Si todos tenemos acceso a una información, el periodista puede ejercer su trabajo, que es analizar, poner en contexto, contar historias. Si la información depende de si este es mi colega, si le cae bien el medio o si, en el peor de los casos, tengo un interés especial en que se publique esto...

A mí me gusta hablar del caso de Iñaki Urdangarín porque cuando en *El Mundo* se publican informaciones contra Iñaki Urdangarín dando nuevos datos, siempre tienes que plantearte quién te lo ha contado y por qué. Porque hay otra persona implicada en este caso, Diego Torres, por ejemplo, y podría hablar de cualquier caso en el que haya un juicio con más de una persona implicada. Cuando se empieza a sacar porquería de uno de los dos, normalmente viene del abogado del otro. Entonces, tenemos que saber de dónde viene la información, por qué y si nos conviene o no. En este caso sí, porque es Iñaki Urdangarín, el yerno del Rey, una persona importante, pero si nos

conviene o no ejercer de herramienta para que esa persona que está siendo juzgada eche mierda sobre el otro.

Perdón, voy a intentar no decir tacos en estos 45 minutos, lo prometo. Esto se desvela mucho en la frase de: "Según la información a la que ha tenido acceso este diario", es la típica frase que se usa demasiado, porque muchas veces es información pública, pero nos creemos somos los únicos que llegamos a los temas.

Y de ahí volvemos al tema de la Ley de Transparencia o del Derecho al Acceso de Información. España es el único país de Europa de más de un millón de habitantes que no tiene una Ley de Acceso a la Información. No quiero enrollarme mucho con esto, pero se está debatiendo en el Congreso el anteproyecto de la Ley de Transparencia y del Buen Gobierno, es una ley muy insuficiente por muchísimas razones, la primera porque no reconoce el derecho de acceso, y al no hacerlo, cualquier Norma con rango más o menos medio está por encima y cualquier excusa será buena para no dar información. Esto es muy importante no solo para los periodistas, sino para todos los ciudadanos.

«tuderechoasaber.es»

Volvemos a lo que decíamos antes: la información pública es de todos, no es nuestra por ser periodistas y, entonces, tener el derecho a preguntar y que me cuenten. Todo el mundo tiene ese derecho. Y si todo el mundo lo tiene y la información es abierta podemos dedicarnos a lo que de verdad es importante en nuestro trabajo: buscar historias interesantes, analizarlas y ver cómo nos afectan las decisiones políticas o los cambios legislativos.

Hablando de la Ley de Transparencia, nosotros tenemos junto a Access Info una web que se llama *Tu derecho a saber*, que es un proyecto muy sencillo que no se había hecho aquí aún y que consiste en que tú puedas hacer peticiones de información públicas a la Administración Pública para que todo el mundo pueda verlas y que, cuando tú preguntas, cuando responden o no, te mandan a otro lado, sea público para que todo el mundo pueda ver esa información. Eso contrasta mucho con la sensación del periodista de que la información es mía y la guardo en un rinconcito porque nadie más la puede saber.

En *Tu derecho a saber*, durante todo el año de 2012 se hicieron muchas preguntas y el 53% no recibió ninguna respuesta. Pero ni siquiera una respuesta diciendo que no darían esa información porque, por ejemplo, afectaría a la seguridad nacional, porque no la encuentro, porque no está clasificada o no la tengo. El 53% no se ha respondido. En los Ayuntamientos, que se supone que son administraciones más cercanas y que deberían romper ciertas dinámicas, el porcentaje es aún mayor, del 70% y, al final, las respuestas que cogieron la pregunta, la entendieron y la respondieron, aunque los

datos no fueran todo lo desglosados que pedíamos, fue un 13%. Es un porcentaje bajísimo que no se da en ninguno de los grandes países de Europa.

El problema es que cuando queremos acceder a según qué tipos de información, estos son ejemplos de preguntas que no han respondido. Preguntas tan sencillas como cuánto costó el viaje de Rajoy a la Eurocopa. Esta te sonará, ¿no? Porque he visto que era de Mar, y pensé que era tuya.

Mar:

Ah, creí que era porque se oía que estaba sonando un teléfono.

Eva Belmonte:

No te estaba echando la culpa.

Mar:

Pero no es el mío.

Eva Belmonte:

Este es el tipo de preguntas que no nos parece que puedan afectar, como siempre se excusan, en temas de seguridad nacional y libertad comercial, sino que son preguntas que, si lo pensáis, preguntar la deuda total emitida por las administraciones durante unos años o cuáles han sido los informes que el Ayuntamiento de Madrid barajó para plantearse y, al final, aprobar el proyecto Euro Vegas, nos parece que son preguntas sencillas que, si nosotros como periodistas planteáramos a una Administración, entendemos que tenemos derecho a que nos respondan. Pues ninguna de estas preguntas se respondió. Esto pasa aquí, pero no en otros países.

A mí me gustaría poner un ejemplo de un caso escocés que me gusta mucho. No está tan enfocado al periodismo, pero sí a cómo conseguir mejoras exigiendo la información que es nuestra, porque son nuestros datos y esto tenemos que metérselo en la cabeza como si no hubiera un mañana. Y no solo los periodistas, todo el mundo, porque hay mucha gente que no cree que tenga el derecho a preguntar ni la obligación de que le respondan. El caso de Escocia lo cuenta el que fue durante muchos años el Comisionado del Derecho al Acceso a la Información, que es el organismo que allí se encarga de velar porque, cuando un ciudadano pregunta algo, se le responda de verdad. Y si no, se investiga y se monta algo grande. En la Ley de Transparencia española ese organismo, tal y como está planteado ahora mismo, no parece que vaya a ser un organismo independiente. Ni siquiera tiene pinta de que vaya a tener medios para poder imponer sanciones ni tener un poco de poder frente al resto de organismos.

«Son nuestros datos»

En el caso de Escocia, el Gobierno planteo el cierre de 600 escuelas rurales en regiones de Escocia que tenían poca población. Entonces tanto sindicatos como profesores y padres pidieron a los gobiernos regionales la información sobre cuántos niños había en cada zona, cuánto iban a recorrer los niños cuando se cerraran las escuelas, esto os sonará porque tiene mucho que ver con los ambulatorios de Cospedal, cuál era el gasto real que se iban a ahorrar con esos recortes, de qué edad escolar eran los niños de cada zona... todos estos datos. Los gobiernos se los dieron porque tienen la obligación de dárselo, porque tienen una Ley de Información como Dios manda y ellos hicieron un informe paralelo al de las instituciones y demostraron que, en realidad, el ahorro no era tan efectivo y desmintieron los datos del Gobierno. Consiguieron que se paralizaran los cierres y, además, esto fue una victoria a gran escala porque consiguieron que cualquier cierre de un servicio público en Escocia tenga que ir acompañado de un informe transparente con datos desglosados explicando por qué lo hacen y si de verdad es efectivo.

Esa fue una victoria que se consiguió en Escocia y hay muchos más ejemplos. A mí me gustan mucho y en el blog de *Tu derecho a saber* los estamos contando, es superdivertido porque ves muchos casos de gente que personalmente se implica en recabar una información e incluso en conseguir que un especialista le ayude a tratarla y al final consigue grandes mejoras con esa información, aunque a veces parece que el derecho a la información es una cosa de periodistas y muy abstracta.

Tenemos que los datos públicos, que son con los que solemos trabajar en Civio, son nuestros, igual que el dinero público. Igual que nos indigna que alguien meta la mano en la caja, nos tiene que indignar que no nos den un informe que se ha realizado para ver si en las rotondas es mejor que vayamos o no a 80 km/h. Si lo pido me lo tienen que dar porque ese informe se ha pagado con mi dinero, es lo mismo que la caja de caudales.

«*Open Data* / Datos abiertos:

- Disponible online, gratuita
- Procesable por ordenadores
- Licencia abierta, reutilizable»

Aquí es cuando hablamos de *Open Data* y de esta filosofía que se extiende más teóricamente que en la práctica. Esto significa que los gobiernos deberían tener datos abiertos, a los que todo el mundo pueda acceder de una manera fácil por Internet sin tener que pagar un duro y que estén desglosados para que puedan ser procesados por ordenadores y no tener que ponerme en un PDF y copiarlo a un papel como si estuviera en el siglo XIX. Y que sean de licencia abierta y reutilizables.

¿Qué pasa en España? En España, cuando buscamos datos para conseguir algo para tratar algún tema en concreto, tanto desde el punto de vista del periodismo como de la investigación, por ejemplo, los datos no son homogéneos y no hay unas leyes que

regulen de una manera estricta cómo se tienen que publicar esos datos. Este es un ejemplo:

«En el apartado observaciones del cuadro de características anexo se hará mención de la extensión objetiva y temporal del deber de confidencialidad que, en su caso, se imponga al contratista»

Este es un pliego de un contrato de la Generalitat valenciana en el que pedía una empresa que hiciera encuestas, barómetros de opinión entre la población. Este tema había producido debate anteriormente porque el resto de partidos del arco parlamentario valenciano no había tenido acceso a los resultados de estas encuestas. El Gobierno valenciano hacía estas encuestas de opinión para sí mismo. El resto de partidos no podía acceder a ellas. En los pliegos, que salieron el otro día en el BOE, dice: "En el apartado de observaciones se hará mención de cómo es el nivel de confidencialidad", es decir, hasta qué punto cuando salgan los informes, va a ser confidencial entre la empresa y el Gobierno, que nos parecería una burrada porque los datos son míos y si tú haces un informe con dinero público y con barómetro de opinión, yo quiero verlo. Pero te remite al cuadro de observaciones. Este es el cuadro de características que está colgado en el perfil de contratante de la Generalitat valenciana. Si os fijáis, el cuadro está vacío. Es un cuadro de características en el que pone: "Sujeto a regulación armonizada: SI/NO", depende. "Presupuesto:", ya veremos. Y esto está publicado, yo mandé un e-mail preguntando por el cuadro y no me han respondido, por supuesto, y pasa mucho. Hay un montón de anuncios, de licitaciones, de información pública que se tiene que publicar por ley, y mira que es poca, y que, además, está poco estructurada y poco homogeneizada.

Si recordáis, había que saber cuál es el nivel de confidencialidad y adónde lleva y nos remitían al cuadro. Este es el cuadro y estas son las observaciones. Genial, yo no tengo ni idea de las condiciones de este contrato ni sé nada del contrato, pero no solo no me han respondido, ni siquiera han rectificado, esto sigue publicado igual en el contratante de la Generalitat valenciana si buscáis encuestas de opinión. Tenéis que registraros, es otra barrera que nos ponen, porque no deberíamos tener que hacerlo para acceder a ningún perfil del contratante, pero sigue igual y no han cambiado ni una coma.

«El CGPJ gasta hasta 271.584 euros al año en licencias de buscadores privados de sentencias y leyes»

Otro ejemplo de datos mal estructurados y con los que nunca se puede trabajar es el buscador del CENDOJ, que es el del Consejo General del Poder Judicial y guarda sentencias a partir de un nivel, es decir, Audiencia Nacional, Tribunal Superior de Justicia... pero no están todas. Y dices, bueno, no están todas porque resultará que el Tribunal de... No. No están todas y el criterio por el que algunas están y otras no es completamente aleatorio. Por ejemplo, cuando sale un indulto en el BOE yo siempre

busco cuál es la sentencia y, de cada 10, encuentro seis si son de Tribunales Superiores. Las otras cuatro no están. ¿Son de alguna comunidad en concreto? De todas. No hay un criterio, no es que el CENDOJ se esté nutriendo poco a poco y aún no hayan llegado las del País Vasco, no, es que no hay una estructura y no están todas las sentencias.

Lo que pasa con esto es que, no sé si alguno trabaja en tribunales, pero mucha gente contrata buscadores privados de editoriales judiciales para encontrar esas sentencias. Esas sentencias también son datos que salen del Estado, de Justicia. Los tribunales sí están completos con datos del Estado, es el CENDOJ el que no lo está. El Estado se sigue gastando, este titular es de 2013, 271.584 euros para pagar licencias a esas empresas que trabajan con datos públicos, pero que solo pueden usar ellas, para los jueces. Es decir, está vendiendo unos datos públicos que ya no son accesibles para todos y, además, está pagando a la empresa que hace uso de ellos para que los jueces usen esas licencias privadas porque el buscador público es un horror, no sirve para nada y ellos mismos lo saben.

Esos son dos casos de datos mal dados y luego están los millones de portales de *Open Data* que tenemos en este país que son como aeropuertos sin aviones, como dice David siempre, y yo quiero poner el ejemplo del *Open Data* de Barcelona, ya que estoy aquí. Lo miré ayer a ver qué tal estaba y, como veis aquí, tiene 266 recursos en diferentes formatos. De esos 266, 81 son PDF. Y no es solo que sean PDF, que es el formato maligno y el mal en el *Open Data* porque no puedes hacer absolutamente nada con ellos, salvo con mucho trabajo, sino que para rellenar este portal de *Open Data* de 266 recursos, 81 son ordenanzas que ya tienen publicadas en el Ayuntamiento de Barcelona, que ya están publicadas y las han puesto aquí para rellenar, 81 de 266. Este es el portal de *Open Data* del Ayuntamiento de Barcelona que, además, se supone que es una versión beta, pero lleva siendo beta dos años, es eterno. Y estos son esos datos, 81 ficheros que son superútiles porque no puedes hacer absolutamente nada con esto.

Nosotros lo que intentamos hacer es, con la poca información que se publica desde las administraciones públicas, peleando con todos esos formatos y problemas, intentar hacer periodismo de datos, intentar exigir más transparencia y poner luz sobre temas amplios basados en datos para evitar el periodismo de tertulias y de filtraciones interesadas, pero, sobre todo, para intentar usar esos datos públicos para dejar bien claro que los exigimos, que consideramos que son nuestros y que los usamos porque creemos que son útiles y tienen que estar abiertos.

Hablemos del BOE, me encanta esto. Yo no empecé a leer el BOE porque estuviera chalada, sino porque después de mucho tiempo haciendo periodismo político en una redacción estaba, entre otras cosas, hartísima de escribir declaraciones y fue mi rebelión personal cuando me quedé en la calle en un ERE, el poder ver datos y tratar lo que estaba en el BOE, que es lo sellado, aprobado y que nos va a afectar sí o sí.

Este es el caso de un indulto y quería poner este ejemplo porque, en realidad, lo que yo hago es esto, *El BOE nuestro de cada día*. Estos son titulares de indultos, pero yo cogía un caso concreto, buscaba el contexto, quién era ese hombre, por qué lo indultaron, por qué lo condenaron, si es amigo de alguien... uno de los del principio es cuñado de alguien, no recuerdo quién, y qué tipo de casos son los que se indultaban.

«El BOE nuestro de cada día»

«16 sábado, marzo 2013. El Gobierno indulta a un hombre que intentó prender fuego al club de alterne donde trabajaba su expareja»

«11 sábado mayo 2013. El Gobierno indulta a un empresario sevillano que estafó millones de euros a AENA en los años 90»

«05 sábado enero 2013. El Gobierno indulta a una activista acusada por pegar un puñetazo a una concejala de Cádiz en 2007»

«18 viernes enero 2013. El Gobierno ya suma siete indultos por delitos contra la seguridad vial»

A mí me interesaba mucho el tema y esto es lo que puede hacer un periodista solo. Coger un indulto del BOE, buscar información y encontrar a quién han indultado y por qué. Pero si estás en Civio y trabajas con David, que es un pequeño genio, y trabajas en un equipo mixto con informáticos lo que haces es conseguir toda esta información y convertirla en el *Indultómetro*. El *Indultómetro* es una base de datos de indultos desde el 96, están todos porque lo que queríamos era, sobre todo, a mí me parece muy importante, cuando se hablaba de indultos en los medios, si eras de *El País* decías que Rajoy lleva ya no sé cuántos indultos por delitos contra la seguridad vial. Entonces salía el de *La Razón* y decía que no, es que Zapatero indultó a no sé cuántos. Y claro, yo quiero ver la historia en contexto y no enfocar con la linterna un punto concreto que a ti te interesa enseñarme. Ese es el objetivo del *Indultómetro*, tenerlos todos y poderlos separar, por ejemplo, estos de Baleares, por años, por tipo de delito, ahora tenemos ya el tiempo que tarda una persona entre ser condenada y ser indultada según el tipo de delito.

Como veis, estos gráficos los miras y, a simple vista, nosotros podemos entenderlos, pero mi madre no lo entendería, así que hemos explicado la historia y por qué según qué delitos los tiempos son más largos, sobre todo en los delitos más comunes, cómo en los de corrupción los tiempos son más cortos y toda esa historia. Nos combinamos informáticos y periodistas para hacer esto. Esta parte la hicimos Juan del Oso, que también trabaja con nosotros, y yo.

Y para poner en contexto y explicar, porque lo que tenemos que hacer es contar historias, como vamos a repetir estos días mucho, hay una cronología con los casos más importantes para colocarlos dentro de los 10.000 indultos del 96 y explicar por qué este tema es importante y creíamos que teníamos que dar esta visión panorámica y general de todo el tema.

También en Civio hicimos *España en llamas*, que básicamente es una visualización de los incendios por año acompañados de pequeñas historias, que nombraré un poco de pasada y *¿Dónde van mis impuestos?*, que igual que con el *Indultómetro*, queríamos explicar y poner en contexto una situación con todos sus parámetros, en *¿Dónde van mis impuestos?* el objetivo era obviar estos titulares que no decían nada, porque, al final, si tú piensas que Fomento ha llegado a recaudar 6.000 millones, a mí 6.000 millones son cifras que se me escapan. Hay gente que está acostumbrada a leer presupuestos, pero a alguien que lee un periódico 6.000 millones le puede parecer poco o mucho para un Ministerio de Fomento según se haya despertado esa mañana. Yo no sé valorarlo, cuando se sale de los 2.000 euros a mí ya se me cruzan los cables.

Lo que intentamos era ponerlo en contexto y, para eso, era muy importante hacer una visualización de que fuera muy clara. Entonces, con todos estos datos, los Presupuestos Generales, lo que hizo David fue esto: básicamente era intentar tener de un vistazo todas las partes de los Presupuestos para poder comparar y ver cómo de grande era la bola de Protección Social, Asuntos Económicos, cualquier cosa. Todas estas bolas, si entráis en la web, se van abriendo y desglosando hasta el nivel que podemos por ahora, porque otro de los problemas de los datos en este país es que los Presupuestos no están desglosados al nivel de factura, y de la ejecución de los Presupuestos apenas tenemos datos.

«dondevanmisimpuestos.es»
«362 b euros»

Entonces, con lo que hemos podido hacer, hicimos esto y yo quería acabar diciendo una cosa que me parece muy importante. Creo que aparte de todos los problemas del periodismo que he comentado antes, periodismo de declaraciones y filtraciones, hay un problema muy importante en el periodismo no solo de este país, sino en muchos sitios, pero aquí se llama la atención poderosamente y me pone muy nerviosa, que es la falta de rendición de cuentas de los periodistas.

Criticamos mucho la transparencia del Gobierno, la de los datos públicos, que no tengamos informes que avalen las decisiones que toman los gobiernos... Criticamos mucho porque es muy importante que la Ley de Transparencia no incluya los borradores previos, entonces no sé por qué el alcalde de mi pueblo o un ministro ha tomado una decisión, no sé en qué se basa. Por eso, muchas veces, cuando alguien dice que el recorte es de 600 millones, yo digo: "Esta cifra redonda, ¿de dónde sale?". No tenemos datos que nos expliquen ni informes que nos digan que se ha tomado esta decisión por esto. Muchas veces, si conociéramos mejor el proceso, decisiones que ahora nos parecen fatal y horribles las acabaríamos entendiendo. Al final no es tanto creer con los ojos vendados en un político u otro, sino intentar acceder a la información que ellos tienen para hacerlo más comprensible. La desafección política

tiene mucho que ver con eso, si yo no sé por qué toman las decisiones no pudo sentirme identificado contigo en ningún momento.

¿Qué pasa en el periodismo? Que somos peores que las Administraciones Públicas. En el periodismo digital, que hace muchos años que se hace en este país, ponemos poquísimos links. Habréis visto miles de veces la frase de: "Según un documento al que ha tenido acceso este diario". Ayer infoLibre publicaba el tema de los pagos a Blesa. Era información y documentos a los que habían tenido acceso, la contabilidad oculta a la que habían tenido acceso... ¿dónde está esa contabilidad? ¿Por qué no la publicas? Pasaba lo mismo con los papeles de Bárcenas hasta que al final se publicaron, como decía Mar antes.

Lo que no podemos es estar exigiendo transparencia a los gobiernos y luego no decir de dónde sacamos lo que escribimos, y esto es sangrante en el caso de los datos, porque tienes que explicar de dónde sacas la información. No podemos seguir pensando que estamos escribiendo en un periódico en papel y no tenemos que justificar de dónde sacamos las cosas. Si tú hablas de la sentencia del año no sé qué tienes que poner un link a esa sentencia y se acabó. Lo que no podemos es exigir transparencia desde el periodismo de datos cuando, tras conseguir haber reunido una historia con periodismo de datos o periodismo estándar, bien hecha y con una información relevante que creemos que es útil, no la estamos compartiendo. Y no lo hacemos porque tememos que si alguien ve la sentencia original y lo que yo he escrito piensen que lo mismo no estamos diciendo lo mismo que la sentencia o porque seguimos pensando que la información pública es nuestra porque somos especiales, somos el quinto poder y somos maravillosos.

Yo quería insistir mucho en esto para acabar porque creo que tenemos que usar muchos links, no solo para datos y el trabajo de compañeros: todos, cuando escribimos algo, hemos leído antes 20 artículos de gente que ha escrito sobre el tema o, por lo menos, deberíamos. Mi llamamiento final, que no tiene mucho que ver con el periodismo de datos es, sobre todo, para reivindicar que nos nombremos un poco más unos a otros, que no pasa nada y, además, es bonito.

Ya está, he acabado muy pronto porque he hablado demasiado rápido, siempre me pasa.

«¿Preguntas? @evabelmonte»

Mujer Público 1:

Hola Eva. Quería saber cómo organizas toda la información que recopilas del BOE, qué método tienes.

Eva Belmonte:

Para el blog, dices, no la información que tratamos en Civio.

Mujer Público 1:

Vas leyendo y haces corta y pega ¿o cómo?

Eva Belmonte:

En realidad, cuando me leo el BOE por las mañanas, algo estupendo que hago a las 7:30, aunque yo sea una persona muy organizada, con el BOE no puedo serlo todo lo que me gustaría. Así que lo que trato es de hacer un repaso general de todos los temas, esta mañana me lo he tenido que leer muy rápido por vuestra culpa, pero normalmente tengo más tiempo. Hago un repaso de todos los temas, separo los que creo que son interesantes, que suelen rondar las 30 pestañas hasta que me explota la cabeza y luego me las leo todas e intento buscar datos en ellas. Normalmente empiezo por las generales, porque ahí aprueban leyes y decretos leyes. Sigo por otras disposiciones por si hay indultos, que entonces me vengo arriba, o subvenciones, que están también en esta parte. Administración de Justicia por si el Tribunal de Cuentas está echando la bronca a algún Ayuntamiento, Autoridades y Personal por si hay algún enchufe mal colocado y Anuncios, que es la parte larga y horrorosa que no se acaba nunca, es la parte de los contratos públicos. Entonces, cuando empecé a leerme el BOE cada día sistemáticamente, que fue en septiembre, estaba todo el día. Todo el día, de verdad, paraba para comer una hora y acababa a las 21:00, era horroroso. Ahora he conseguido dejarlo en las mañanas y, con suerte, a las 11:30 lo tengo liquidado.

Es muy complicado de entender. Yo creo que no tendría que ser complicado, aunque sí debería tener cierto tipo de lenguaje, no estoy de acuerdo con la teoría de que tendría que ser más cercano, bueno, igual sí, pero cuando apruebas un decreto ley no es cualquier cosa. El trabajo de traducir o hacer que sea cercano debería ser de las administraciones. Así me organizo, normalmente salen un par de temas a la semana, depende, pero se ha hecho siempre en los medios, no estamos inventando la sopa de ajo. Igual que en el periodismo de datos, antes se hablaba de periodismo de precisión.

Cuando yo empecé a trabajar en los medios había un señor que se leía el BOE, aunque justo cuando empecé ya no estaba, pero se hablaba de él, era como una leyenda en la redacción de *El Mundo*. Yo me quedé con esa chispita: "Yo seré un día ese señor loco que se leía el BOE".

Mujer Público 2:

¿Lo sacas de una base de datos?

Eva Belmonte:

No, para sacar los temas de diario, normales, lo leo tal cual de la web. Pero para sacar el *Indultómetro*, por ejemplo, ahí sí. Quizá no expliqué bien lo que hicieron. David y Juan sacaron todo el contenido desde el 96 de la parte donde están los indultos y encontraron las fórmulas que se usan: "Se indulta al señor tal condenado por no sé

qué por una pena de...", encontrar la fórmula porque es igual, en eso el lenguaje jurídico ayuda un poco, sacar esa información y poder convertirla en una base de datos, limpiarla y hacer millones de cosas que yo no sé hacer y por eso trabajo con informáticos, que son los que saben y son más listos que yo, consiguieron sacar eso en una base de datos y a partir de ahí tratarlos y poder sacar datos como la velocidad según los tipos de delitos, qué tipos de delitos...

Ahora estamos pendientes, espero que salga pronto, de hacer un tema de qué porcentaje en cada tipo de delito se ha indultado. Si en el 97 se condenaron a 10 personas por corrupción, ¿a cuántas se indultaron? Y si se condenaron en el 96 a 10.000 por tráfico de drogas, porque es una condena muy habitual, igual indultaron a tres. Y esos porcentajes son los que de verdad te permiten tener una visión más concreta, pero todo esto David seguramente os explicará mañana en el taller cómo se hace, porque él es la parte técnica y yo solamente soy la parte periodística.

Hombre Público 1:

Hola Eva. A tu derecha. Quería preguntarte sobre la página web *Tu derecho a saber*. Comentabas lo complicado que muchas veces es ir a los medios de comunicación o prensa de la Generalitat a conseguir información. Y quería preguntarte qué nivel de conocimiento tenéis sobre cómo son esos procesos de información internamente en esos gabinetes. Es decir, muchas veces, y casi estoy haciendo un apunte, aunque sea doloroso, de defensa sobre gabinetes, ellos lo intentan, pero no lo consiguen. Dentro de las estructuras macrogigantescas que son las estructuras de administraciones públicas, cuando quieres ir a buscar un dato primero tienes que saber dónde preguntar dentro de la propia Administración. Después de eso tienes que conseguir que un director general o un jefe de departamento o jefe de servicio apriete a ese funcionario para que se pase las dos, tres, cuatro o cinco horas de trabajo buscándote el dato que tú quieres.

Y otra cosa. Muchas veces, lo digo porque me he enfrentado a ello, los periodistas tenemos un nivel de exigencia sobre el nivel de precisión, desglose y segmentación de los datos que, muchas veces, resulta imposible. Así que a menudo la respuesta no va a ser satisfactoria para el periodista. Mi pregunta en *Tu derecho a saber* es si vosotros reflejáis esas dificultades, es decir, sacáis una estadística sobre el porcentaje de preguntas que son respondidas satisfactoriamente o no, pero, ¿decís cuántas de esas preguntas era posible responderlas?

Eva Belmonte:

Hay un matiz que es importante y, si quieres, luego hablamos más de los gabinetes de prensa, porque es un tema muy interesante, pero *Tu derecho a saber* no está planteada como una página para preguntar a los gabinetes de prensa, sino para preguntar a la institución en sí y, muchas veces, vía el mail de contacto de atención al

ciudadano. No está planteado como herramienta para periodistas, sino para ciudadanos que quieren saber cosas de su ayuntamiento, su ministerio, lo que sea.

Es verdad que en muchas administraciones públicas es complicado ir de un punto a otro para conseguir un dato concreto, y no creo que seamos demasiado exigentes en el desglose, ojalá lo fuéramos mucho más, pero también es verdad que últimamente hemos hablado mucho con documentalistas que trabajan en administraciones públicas y siempre comentan lo mismo: "Yo me he pasado meses currándome este archivo y por todo el lío que hay no te lo puedo dar y para dártelo tengo un montón de problemas". Muchas veces existen esos datos y no se dan, y no creo que sea tanto un problema de la estructura administrativa, que siempre estamos criticando que la Administración Pública es monstruosa y grande y es un mamotreto, creo que es un problema de voluntad política. Si te fijas, antes yo decía que en los ayuntamientos, en las administraciones locales el silencio administrativo es mucho más alto, es del 70%. Y uno piensa que en el ayuntamiento debería ser mucho más fácil que le respondan a una pregunta concreta a que lo haga el Ministerio de Hacienda. Pero no, el porcentaje de silencio administrativo es mucho más alto. Al final es una cuestión de voluntad política, en tener interés, no podemos hablar de una Ley de Transparencia y creémoslo cuando tenemos estos datos de 2012, cuando lo que te hemos preguntado directamente no te ha dado la gana de responderlo. No me puedes decir ahora que estás haciendo una Ley de Transparencia y que me prometes que serás supertransparente el año que viene. No creo que sea un problema de las estructuras de las administraciones, aunque claro que afecta, pero creo que es una cuestión de voluntad.

Hombre Público 2:

Hola. Buenos días, hay varios puntos: primero gracias por todo el trabajo, que ha sido excelente y también un ejercicio de transparencia. Segundo, me gustaría saber qué aceptación han tenido por parte de los medios, si publican su trabajo. Mi humilde opinión, espero estar equivocado, no sé si saben que existe una empresa, y cito a esta empresa que se llama Lynce, que hacía medidas muy sistematizadas de personas que asistían a manifestaciones y parece que no les interesó, sino que pesaba más la declaración que hacía un sindicato o un partido, cada uno con una versión de si fueron miles o no fue nadie, y la empresa quebró. ¿Qué recepción han tenido ustedes en los medios para publicar análisis rigurosos que se pueden contrastar? Y, por último, ¿cómo se financian? He visto que por donaciones, pero ¿les sale a cuenta?

Eva Belmonte:

Lo intentamos. Los medios nos acogen muy bien si es gratis. Siempre nos han acogido bien cuando presentamos un proyecto, siempre sale publicado en todos los medios y nos dicen que es estupendo y maravilloso lo que hacemos. Y está bien, porque no se ha apostado nunca por esto, estos proyectos no se pagan en los medios de comunicación, o se pagan mal. Siempre insistimos que en las redacciones tendría que haber equipos mixtos y no tendría que ser algo de una fundación, sino que el

equipo mixto tendría que estar integrado en una redacción con informáticos y periodistas trabajando juntos, pero es complicado plantearlo cuando los grandes medios de este país están echando a fotógrafos y diseñadores como si no hubiera un mañana, son los primeros en caer. Los perfiles técnicos no se valoran en los medios o se valoran muy poco. Se nos acoge bien, pero no da para vivir de eso, ya hemos entendido que no vamos a vivir de los medios, no apuestan por esto porque no pueden o porque no tienen esa voluntad, depende del caso.

Nosotros nos financiamos, el dinero inicial fue de los dos fundadores, luego con las donaciones y cursos de periodismo de datos o talleres y con el *crowdfunding* de proyectos concretos, como fue el de *España en llamas* o algún otro proyecto concreto, ahí es más fácil pedir que te echen un cable, porque es algo más tangible. Creo que te he respondido a todo, ¿no?

Mujer Público 3:

Buenos días. Mi pregunta es, como profesional que pones en práctica y ejerces el periodismo de datos, ¿cuál es tu opinión del tipo de formación que debería recibir este tipo de periodista desde las universidades? ¿Piensas que los periodistas actuales salen de las facultades con conocimientos suficientes de fuentes de información, usos de bases de datos, etc. como para desarrollar este tipo de periodismo que, de hecho, yo pienso que requiere de una cierta formación?

Luego tengo otra pregunta. Se la quería haber hecho antes a Mar, pero creo que cualquiera de las dos puede responder. Se hace mención reiterada a la necesidad de esos equipos multidisciplinares y mencionáis mucho la colaboración entre periodistas y desarrolladores. Echo en falta la colaboración o participación de documentalistas, creo que en algún momento lo has comentado. Quería saber hasta qué punto se tiene presente a ese profesional, son expertos tanto en las técnicas de búsqueda y recuperación de información como en el desarrollo de bases de datos. Me lo ha hecho recordar, por ejemplo, cuando has comentado las deficiencias con las que os encontráis al tener que consultar algunas bases de datos, como la que has mencionado del Consejo Superior del Poder Judicial. Es un problema tradicional porque muchas de esas bases de datos están diseñadas, exclusivamente por informáticos y sí hace falta este tipo de profesionales que pueden aportar la visión de lo que el usuario necesita realmente más allá del diseño tecnológico o técnico de una herramienta. Gracias.

Eva Belmonte:

Empiezo por detrás. Creo que es muy importante el trabajo de los documentalistas. De hecho, todo el rato, cuando hablaba de estos datos no estructurados y los formularios vacíos me acordaba de documentalistas que conozco y que me insisten mucho en ese tema, que no hay una estructura homogénea. Es muy importante el trabajo que hacen, nosotros somos muy pequeñitos y nos apañamos como podemos, de vez en cuando nos echan un cable, pero sí creo que en una redacción grande y potente de

periodismo de datos se tendría que entender a los documentalistas no como se entienden ahora, que son señores que te adjuntan clips de cosas buscadas en *Google*, sino como gente que sabe tratar bases de datos bien y sabe cómo plantearlas desde un principio para que sean útiles desde el minuto uno. Si los departamentos de documentación de los periódicos, hablo de lo que conozco, no sé en todos, es alguien a quien llamas y dices "quiero este señor" y busca en *Google* y te hace un clip de gente. Con ese trabajo estás aprovechando muy poco un recurso que podría ser muy importante para hacer este tipo de periodismo. Entonces sí creo que es muy importante la labor de los documentalistas, pero en nuestro caso, como somos muy pequeños, nos apañamos entre los que somos.

Y luego creo que no salimos formados en las facultades en casi nada de lo que en realidad es útil, porque la carrera está planteada de una forma poco práctica, poco actualizada. Hace mucho que estuve en la Universidad, pero por las clases a las que he ido sé que se pone muy poco énfasis en los medios tecnológicos, en el periodismo digital y estamos haciendo periodismo como se hacía hace 100 años. Yo no creo que el periodista... que ojalá sepa de todo y sea el más listo del mundo y programe y haga cosas, pero creo que tiene que tener unas bases sólidas y entender cómo trabajar bases de datos, quizá no programar, pero sí algo de código básico para entender cuándo toca algo y qué está haciendo. Sí que tiene que tener unos elementos básicos, este fin de semana en los talleres iréis hablando e iréis conociendo un poco.

Pero yo no creo en un profesional multidisciplinar que te hace la foto, graba, te cuenta una crónica y luego te programa... no. Hay gente especializada en cosas y por eso estoy encantada con Civio. David es el programador. Yo estoy aprendiendo mucho y sé muchas más cosas de las que sabía antes, pero esa es su parte y la otra es la mía. Cuando trabajaba en un medio estaba el fotógrafo y estaba yo, y valoraba muchísimo su trabajo, entonces creo que todos los periodistas tenemos que aprender a hacer periodismo de datos, porque tenemos que saber entender esas bases de datos gigantes y explicar y contar historias, que es nuestra labor de siempre, no es nuevo, pero también creo que tenemos que apostar por perfiles técnicos en las redacciones y ese tipo de gente: documentalistas, desarrolladores... ¡que vuelvan los fotógrafos, que son los más importantes! Esas cosas.

Hombre Público 3:

Has dicho con mucha razón que en periodismo digital y en todo tipo de periodismo se utilizan pocos links. Esto es cierto y es muy importante dar la información fundamental y los documentos originales, pero a menudo olvidamos que hace 13 años que tenemos una ley absolutamente fascista en España, que es la Ley de Protección de Datos. En mi web siempre he publicado datos originales, hace años saqué mucha documentación porque cada segmento de documentación me suponía una sanción de 600.000 euros por parte de nuestra bendita Administración por Protección de Datos.

Eva Belmonte:

Eran sentencias, ¿o qué tipo de documentos eran?

Hombre Publico 3:

No, eran documentos que demostraban delitos y debían acompañar una explicación de los delincuentes, pero con las sentencias estamos en lo mismo, porque según la Ley de Protección de Datos, no son públicas. En el artículo 3.J de la Ley de Protección de Datos que define lo que son fuentes accesibles al público, nada de Internet es una fuente accesible al público, como muchas otras cosas, por tanto, si yo en mi web pongo un link a un documento sacado de cualquier Registro de Datos, ya sea de Propiedad o Mercantil, me pueden cruzir, porque sin permiso del afectado no se puede publicar. Por tanto, una de las luchas que deberíamos tener no es solamente la Ley de Transparencia, porque no sirve de nada mientras tengamos una ley fascista como esta que nos impide publicar los nombres de la gente que comete irregularidades y que debe ser publicada.

Un caso concreto, tú has nombrado la base de datos de CENDOJ, en una investigación mía, tras 10 años de mantener la acción popular contra un delincuente, hice que lo condenaran a 15 años de cárcel. Condenadísimo. Pero en la sentencia que figura en la base de datos está mi nombre, no el suyo, porque el delincuente tiene derecho a la intimidad y yo no. Por tanto, estamos en un país absurdo y creo que los periodistas hemos estado callados durante muchísimos años aceptando leyes inaceptables y que, de hecho, impiden que hagamos un buen periodismo. En España no se puede hacer buen periodismo con la legislación que tenemos. De hecho, la Ley de Protección de Datos es incompatible con el buen periodismo, lo prohíbe, y a mí me gustaría que tomásemos conciencia de dónde estamos y luchásemos también para eso, porque sin ello todo lo demás son palabras vacías. No podemos utilizar los datos. Muchas veces son generales, pero cuando son particulares que afectan a personas, tenemos un problema.

Con los indultos, yo tuve un enfrentamiento con el Subdirector de la Agencia de Datos por la magnífica milonga que se inventaron de obligar al BOE a poner en el archivo robots.txt, que no encontraron los datos. Luego le di las gracias públicamente y le dije: "Usted me ha hecho un favor, porque ahora en un fichero tengo a todos los chorizos que quieren pasar desapercibidos de este país". Por ingeniería inversa cojo este fichero y voy al señor que se quiere esconder. "Ah, pero usted no puede, eso está prohibido". Así estamos en este país, por tanto, debemos pensarnos mucho la ley que tenemos para poder hacer buen periodismo. Sin nombres no hay buen periodismo. No podemos generalizar, no podemos decir: "Los médicos son...". No, ¿qué médicos son? Con nombres y apellidos. Eso en España no lo podemos hacer porque las sanciones son brutales.

Eva Belmonte:

De todas formas, la Ley de Protección de Datos está muy relacionada con la Ley de Transparencia. Si la segunda tratara el acceso a la información como un deber

fundamental, la muy estricta Ley de Protección de Datos de este país no serviría para frenar todas las peticiones de información. Nosotros en el *Indultómetro* tuvimos dudas sobre si, en la base de datos, poner los nombres de los señores indultados. En un principio piensas: "Pero si en el BOE está el nombre del señor, está publicado, está ahí". Pues no, vimos sentencias anteriores y que nos arriesgábamos a que nos cayera una multa tremenda si poníamos los nombres. Entonces decidimos que la base de datos los tratara como cifras, simplemente por el número de delitos, porque lo que queríamos era una visión general y, después, en la parte de casos específicos, si dábamos los nombres y decíamos que este era Alfredo Sanz, este era el señor Gómez de Liaño... ahí sí dábamos los nombres. Esa parte, como no está relacionada directamente con el dato público, no pasa nada, pero llega a esos niveles de absurdo.

También creo que hay veces que necesitamos los nombres y otras que no. Cuando estás haciendo el caso que explicaba antes de las manzanas, los edificios y el dinero que se gastaban en la gente que estaba en prisión de esos edificios, no necesitamos saber cómo se llamaban esos señores para saber que a ese barrio hay que tratarlo mejor, hay que invertir en ese barrio y evitar que la gente vaya a prisión. Pero si hay un señor que es un chorizo, entonces sí necesitamos saber su nombre. Es distinto.

Mujer Público 4:

Quería trasladarte una pregunta que están haciendo unas compañeras por Twitter que nos están viendo en *streaming*, y es qué te parece pedir la colaboración ciudadana para crear o gestionar grandes bases de datos y si tienes algún ejemplo que darnos.

Eva Belmonte:

A veces es la única manera, algunas veces se ha hecho. Recuerdo que un ejemplo reciente fue cuando se sacaron los papeles de Bárcenas, pero solo con imágenes. Hubo gente que se organizó para pasar eso a una base de datos de verdad para que luego se pudieran trabajar esos datos. Esto es lo más reciente que se me ocurre. Es verdad que muchas veces, cuando no se puede transformar según qué tipo de información, es muy útil esta inteligencia colectiva, yo no me puedo sacar de 200 PDF los datos a mano, pero si me saco uno y contacto con 200 personas, igual lo podemos sacar. Es una manera de esquivar el mal tratamiento de los datos en este país, igual que hacer un programa informático para escrachear el BOE y... son las únicas maneras que tenemos ahora mismo. Me parece buena idea y en el caso de los papeles de Bárcenas, que al final sí se publicó, pero al principio solamente eran imágenes y no se podían tratar, sí se hizo una base en *Google Docs* colaborativa. Puse dos filas, estaba muy contenta.

Última, última.

Mujer Público 5:

Perdón. Mar ha dado antes unas webs donde encontrar información importante sobre el periodismo de datos y te quería preguntar si nos puedes recomendar fuentes que podamos utilizar si nos queremos dedicar al periodismo de datos.

Eva Belmonte:

Sí, también depende de lo que te interese y el tipo de periodismo de datos que quieras hacer. Como sugerencia, te vas a poner un poco de mala hostia para empezar, pero me daría una vuelta por todos los portales de *Open Data* que, en algunos, en el vasco hay bastante información, en algunos sí que encuentras datos importantes y, a lo mejor, puedes encontrar algo que veas que puedes sacar información o algo. Yo me daría una vuelta, te vas a enfadar mucho porque vas a estar abriendo carpetas vacías mucho tiempo, pero igual en alguna encuentras algo interesante sobre lo que no se ha hablado y puedes hacer un tema. Esto en España. Fuera sí que hay más bases de datos, pero si quieres hacer periodismo sobre temas españoles se te va a hacer un poco raro. Creo que era la web del Banco Mundial, que tiene mucha información y hay muchas webs europeas con mucha información, no me vienen todas, pero si miras la página de la Unión Europea hay bastantes webs relacionadas con temas concretos, sobre progreso, educación, temas concretos que te pueden servir. Pero date una vuelta por los portales de *Open Data* porque es muy divertido ver cómo cada comunidad o cada ayuntamiento, como aquí, se ha montado su propio portalito y cómo la mayoría no tienen chicha.

Mar:

Pues ya estamos.

Eva Belmonte:

Muchas gracias.

On aconseguir dades? Accés a la informació, transparència i *Open Data*.

«CCCB. Centre de Cultura Contemporània de Barcelona»

«Eva Belmonte. I Jornades de Periodisme de Dades i *Open Data*.

On aconseguir dades? Accés a la informació, transparència i *Open Data*.

24 de maig de 2013»

Mar:

És molt important que us hàgiu quedat perquè hem parlat de què és el periodisme de dades, però justament ara parlarem d'on hi ha dades. Dèiem que Espanya és un lloc bastant opac i l'Eva Belmonte ens dirà què passa en aquesta opacitat i, sobretot, ens donarà solucions dins d'aquesta opacitat que tenim al voltant. Volia presentar-vos-la perquè estic molt contenta de poder ser aquí fent-ho. Ella va treballar durant molt de temps en aquesta ciutat al diari *El Mundo*, i un dia que va sortir de *El Mundo*, en lloc de quedar-se de braços creuats com molts altres periodistes i en lloc de queixar-se, va buscar una sortida. Li agradava el Boletín Oficial del Estado, estava contenta que ens asseguéssim aquí, però hi va haver un temps que jo, quan vaig tornar dels Estats Units, deia que el Boletín Oficial del Estado era la meva lectura preferida i ella ha aconseguit posar-ho en pràctica. Té un blog anomenat *EL BOE nuestro de cada día* i ara no només escriu sobre el seu BOE de cada dia, sinó que és responsable de projectes de l'organització ciutadana Civio, que he mencionat abans i que ella ens explicarà què és. I hem titulat la seva ponència, bàsicament, *Accés a la informació, transparència i Open Data*, que són tres pilars i llocs on es poden trobar dades. Sense més, us deixo amb ella. Parlarà... són les 10:45, fins a les 11:45. I també tindreu un temps per preguntes. Gràcies, Eva.

Eva Belmonte:

Bones. La Mar us ho ha explicat ja gairebé tot. En realitat, jo treballava en un diari, vaig ser periodista durant vuit anys, i ara tinc l'enorme sort de ser periodista, a la fi i al cap de la mateixa manera, a Civio, però treballant a mitges amb en David, que és programador, i aconseguint fer periodisme de dades, que és una cosa que no es fa en les redaccions, que mai he pogut fer i que em fa una il·lusió tremenda.

Per començar, volia explicar-vos, al fil del que comentàveu abans a la roda de preguntes sobre per què, a pesar d'aquesta allau de dades i tractament de dades, els megamapes i els extrems gegants, segueix sent necessari que hi hagi un periodista que

expliqui la història. M'agradaria que veiéssim un vídeo molt curt d'una sèrie anglesa que és molt graciosa.

«S'ha d'intentar perjudicar-los les xifres.

–Al telèfon, tothom al telèfon. Els ho hem de complicar al màxim.

–Estadístiques, percentatges, comparacions internacionals, informació. Envieu-los tones d'informació. Digueu-los que han d'analitzar-les ben analitzades abans d'escriure res o em tindran a sobre com una compactadora, d'acord? Som-hi, a la càrrega!»

Bé, per posar-vos una mica en context, la història és que a la BBC descobreixen que el pressupost de Defensa està inflat i el que vol evitar aquest senyor, que és el director de comunicació del Govern britànic, és que es descobreixi que està inflat perquè hi ha un problema de corrupció poderós. Llavors, decideix inflar a dades els periodistes perquè no siguin capaços de veure el detall important, que és que hi ha un cas de corrupció amagat darrere d'això.

Això ve molt al cas del que parlàvem abans per explicar, i ara anem a l'important, que les dades no diuen res. És el mateix que explicava la Mar fa un moment, però a mi m'agradaria seguir destacant això perquè fa la sensació que, en molts casos, s'ha tractat el periodisme de dades com una disciplina paral·lela o diferent quan, en realitat, el periodisme de dades és, simplement, bon periodisme. I és bon periodisme, ara hi tornarem i us ho explico, igual que és bon periodisme una bona entrevista o qualsevol periodisme que es faci basant-se en fets, testimonis i dades concretes, fugint de les grans xacres del periodisme d'aquest país, que són el periodisme de declaracions, el de globus sonda, el de tertulià i les filtracions. Després ho explico més detalladament. La Mar ho ha explicat una mica abans, però insisteixo en què les dades en si no són una història i els mapes, que estem obsessionats en fer mapes de tot, tampoc ho són.

A mi m'agrada molt explicar aquest cas. És el treball d'una periodista. El que va fer va ser agafar totes les dades del cost dels presos a les presons i relacionar-ho amb el bloc d'habitatges on viu. Així podia destacar que hi havia blocs de pisos en què el cost dels presos d'aquestes cases, que vivien allà i que ara eren a la presó, superava el milió de dòlars. I va poder cridar l'atenció sobre que, potser, en lloc de gastar tants diners en presons, podrien haver millorat alguns barris, algunes zones de la ciutat, haver invertit més en aquestes zones, i haver evitat la despesa final i el cost social de tota aquesta gent que acaba a la presó.

Tornem a les xacres del periodisme, que és una cosa que m'encanta explicar i que s'enfronta al periodisme de dades, que és del que parlem avui, però, en definitiva, a qualsevol bon periodisme. Comencem amb el periodisme de declaracions.

«Periodisme de declaracions:»

«Diu que el Govern encara no ha pres una decisió. El PP diu que els 400 euros es paguen als "aturats de Zapatero"»
 «Mariano Rajoy: "Això comença a funcionar"»
 «Rubalcaba a Rajoy: "Els 6.200.000 aturats són teus"»
 «A compte de la política de comunicació. Bany de Sáenz de Santamaría a Soraya en el Congrés»
 «Ignacio González respon a Rajoy: "Madrid ja és sensata i solidària"»
 «Soraya Rodríguez: "Vostè no respon mai i no respon res"»

Tots aquests titulars que veieu aquí, la majoria, un percentatge molt alt, no us ho sabria dir, però segur que sou conscients també que un percentatge molt alt del periodisme polític que es fa en aquest país consisteix a dir: "Aquest ha dit això i l'altre ha dit allò altre". I inclús hi ha un titular molt graciós aquí, tot i que està una mica tapat, que és: "El bany de Sáenz de Santamaría a Soraya en el Congrés", "Els aturats són teus, els aturats són meus". Tot aquest tipus de periodisme que, en realitat, no fa més que servir d'altaveu al polític de torn, el que fa és allunyar el ciutadà no només del periodisme, sinó també de la política, perquè entén que la política és, simplement, dos senyors llançant-se pulles al Congrés.

«Periodisme de globus sonda:»
 «El Govern estudia donar la residència a estrangers que comprin un habitatge superior als 160.000 euros»
 «Tot el que han de saber els estrangers que vulguin comprar un pis a Espanya»

El periodisme de globus sonda és una altra de les vies en què el periodista segueix exercint d'altaveu, simplement, del polític que li explica alguna cosa. Va passar molt amb el tema de la residència a estrangers, és només un exemple, però n'hi ha un munt. Si busqueu titulars com "considera emprendre" o "el Govern no descarta emprendre accions legals", "es planteja"... Tot aquest tipus de titulars, al final, si a un càrrec polític li interessa que el periodista expliqui o, simplement, explica en una roda de premsa que estan tractant aquest tema, és per veure quina és la reacció de la societat. Llavors, si tu accedeixes a deixar anar aquesta informació sense que hi hagi un text legal, un avantprojecte de llei, un recurs preparat ni una dada que et demostrï que hi ha una intenció real d'aprovar una reforma o de presentar un recurs, el que fas és seguir exercint d'altaveu i seguir sent un instrument de la política.

En aquest cas, en el de les residències, ara s'ha tornat a recuperar el tema, però aquesta notícia és de novembre. El secretari d'estat d'Habitatge va dir que estaven estudiant donar la residència als estrangers que comprassin un pis. Es va obrir un debat tremend. I inclús, com diuen al titular de sota, van arribar a fer guies pràctiques sobre què cal saber si voleu comprar-vos un pis a Espanya i obtenir la nacionalitat. Aquesta reforma mai no es va portar a terme, ara s'està tornant a recuperar i potser es faci, però és un cas clar de globus sonda per intentar temptejar l'opinió de la població. Però és que aquesta no és la feina del periodista. Aquest és un altre dels seus mals.

Els tertulians són el mal major, de manera evident. No només els tertulians de la televisió, que tots els tenim més frescos a la memòria, sobretot columnistes i opinadors.

«Periodisme tertulià:»

«Tens la tele apagada... –És que si l'encenc, surten. –Ja»

És cert que el periodisme té una part de columnes d'opinió molt interessant, però ara mateix el percentatge d'opinió i de columnistes als mitjans de comunicació a Espanya és molt més alt que el d'informacions. I és molt més alt perquè és molt més barat. I perquè, a més, hi ha molta gent disposada a opinar gratuïtament. Ho veiem en molts blocs de diaris digitals, que no cobren però estan encantats de donar la seva opinió com si fos la barra d'un bar perquè creuen que és la més important del món. I les informacions ben fetes, el periodisme de dades és molt car comparat amb comprar la columna d'un senyor per 50 euros o res.

«Filtracions interessades:»

«Segons la informació a què ha tingut accés aquest diari...»

I les filtracions interessades. Aquest és un tema que a mi m'agrada molt i el desenvoluparé millor quan parli de l'accés a la informació, però estem molt acostumats que es valori un diari o un periodista pel tipus de dades a què té accés. No sé quants trebal·leu aquí a Catalunya, jo he treballat a *El Mundo*. A mi la Generalitat mai em va filtrar res, us ho puc assegurar, treballant a *El Mundo* no t'ajuden gaire. Al final, el que publica un diari o un altre, depèn de com de col·lega sigui el cap de premsa del departament, de com de bé et portis amb ell i de com de bé es porti amb el mitjà i l'interès que hi hagi al darrere. Per això vull destacar el tema de les filtracions interessades. Si tots tenim accés a una informació, el periodista pot exercir la seva feina, que és analitzar, posar en context, explicar històries. Si la informació depèn de si aquest és col·lega meu, si li cau bé el mitjà o si, en el pitjor dels casos, tinc un interès especial perquè es publiqui això...

A mi m'agrada parlar del cas d'Iñaki Urgandarín perquè quan a *El Mundo* es publiquen informacions contra Iñaki Urgandarín donant noves dades, sempre t'has de plantejar qui t'ho ha explicat i per què. Perquè hi ha una altra persona implicada en aquest cas, en Diego Torres, per exemple, i podria parlar de qualsevol cas en què hi hagi un judici amb més d'una persona implicada. Quan es comença a treure porqueria d'un dels dos, normalment ve de l'advocat de l'altre. Llavors, hem de saber d'on ve la informació, el perquè i si ens convé o no. En aquest cas jo crec que sí, perquè és Iñaki Urgandarín, el gendre del Rei, una persona important. Però ens hem de plantejar si ens convé o no exercir d'eina perquè aquesta persona que està sent jutjada llenci merda sobre l'altre.

Perdó, intentaré no dir renecs durant aquests 45 minuts, ho prometo. Això es desvela molt en la frase de: “Segons la informació a què ha tingut accés aquest diari”. És la típica frase que s'utilitza massa, perquè moltes vegades és informació pública, però ens creiem que som els únics que arribem als temes.

I tornem al tema de la Llei de transparència o del dret d'accés a la informació. Espanya és l'únic país d'Europa de més d'un milió d'habitants que no té una Llei d'accés a la informació. No em vull allargar molt amb això perquè s'ha parlat molt del tema, però s'està debatent al Congrés l'avantprojecte de Llei de transparència i del bon govern. És una llei insuficient per moltíssimes raons. La primera, perquè no reconeix el dret d'accés i, en no fer-ho, qualsevol norma amb rang més o menys mitjà està per sobre i qualsevol excusa serà bona per no donar informació. Això és molt important no només pels periodistes, sinó per tots els ciutadans.

«tuderechoasaber.es»

Tornem al que dèiem abans: la informació pública és de tots, no és nostra per ser periodistes i, per tant, tinc el dret a preguntar i que m'expliquin. Tothom té aquest dret. I si tothom el té i la informació és oberta podem dedicar-nos al que és important de veritat a la nostra feina: buscar històries interessants, analitzar-les i veure com ens afecten les decisions polítiques i els canvis legislatius.

Parlant de la Llei de transparència, nosaltres tenim juntament amb Accés Info una web que es diu *Tu derecho a saber*. És un projecte molt senzill que no s'havia fet aquí encara i que consisteix en què tu puguis fer peticions públiques d'informació a l'Administració pública perquè tothom les pugui veure. Es tracta que el procés -quan tu preguntes, quan responen o no, quan t'envien a un altre lloc- sigui públic perquè tothom pugui veure aquesta informació. Això contrasta molt amb la sensació del periodista que la informació és meua i me la guardo en un raonet perquè jo ho explico i ningú més ho pot saber.

A *Tu derecho a saber* durant tot l'any 2012 es van fer moltes preguntes i el 53% no va rebre cap resposta. Però ni tan sols una resposta dient que no donarien aquella informació perquè, per exemple, afectaria a la seguretat nacional, perquè no la trobo, perquè no està classificada o perquè no la tinc. El 53% no s'ha respost. En el cas dels ajuntaments, que se suposa que són institucions més properes i que haurien de trencar certes dinàmiques, el percentatge encara és més gran, del 70%. I, al final, les respostes que van agafar la pregunta, la van entendre i la van respondre, encara que les dades no fossin tan desglossades com demanàvem, van ser un 13%. És un percentatge molt baix que no es dona en cap dels grans països d'Europa.

El problema és que quan volem accedir a segons quins tipus d'informació, aquests són exemples de preguntes que no han respost. Preguntes tan senzilles com quant va

costar el viatge de Rajoy a l'Eurocopa. Això et sonarà, oi? Perquè he vist que era d'una tal Mar i he pensat que era teva.

Mar:

Ah, pensava que era perquè estava sonant un telèfon.

Eva Belmonte:

No t'estava fent crits, encara.

Mar:

Però no és el meu.

Eva Belmonte:

Aquest és el tipus de preguntes que no sembla que puguin afectar, perquè sempre s'excusen en temes de seguretat nacional i llibertat comercial, però són preguntes que, si ho penses, preguntar el deute total emès per les administracions durant uns anys o preguntar quins han estat els informes que l'Ajuntament de Madrid va considerar per plantejar-se i, al final, aprovar el projecte Euro Vegas, ens sembla que són preguntes senzilles que, si nosaltres com a periodistes plantegéssim a una administració, entenem que tenim dret a una resposta. Doncs cap d'aquestes preguntes no es van respondre. Això passa aquí, però no en altres països.

A mi m'agradaria posar-vos un exemple d'un cas escocès que m'agrada molt. No està tan enfocat al periodisme, però sí a com aconseguir millores exigint la informació que és nostra, perquè són les nostres dades i això ens ho hem de posar al cap com si no hi hagués un demà. I no només els periodistes, tothom, perquè hi ha molta gent que no creu que tingui el dret a preguntar ni, sobretot, el dret que li responguin. El cas d'Escòcia l'explica qui va ser durant molts anys el comissionat del dret a l'accés a la informació, que és l'organisme que allà s'encarrega de vetllar perquè quan un ciutadà pregunta alguna cosa, se li respongui de veritat. I si no, s'investiga i es treu de mare. En la Llei de transparència espanyola aquest organisme, tal i com està plantejat ara mateix, no sembla que sigui un organisme independent. Ni tan sols té pinta que tingui mitjans per poder imposar sancions ni tenir una mica de poder davant la resta d'organismes.

«Són les nostres dades»

En el cas d'Escòcia, el Govern va plantejar el tancament de 600 escoles rurals en regions d'Escòcia que tenien poca població. Llavors, tant sindicats com professors i pares van demanar als governs regionals la informació sobre quants nens hi havia a cada zona, quina distància recorrerien els nens quan es tanquessin les escoles -això us sonarà perquè té molt a veure amb els ambulatoris de Cospedal-, quina era la despesa real que s'estalviaria amb aquestes retallades, de quina edat escolar eren els nens de cada zona... totes aquestes dades. Els governs les hi van donar perquè tenen

l'obligació de fer-ho, perquè tenen una Llei d'informació com Déu mana. I ells van fer un informe paral·lel al de les institucions i van demostrar que, en realitat, l'estalvi no era tan efectiu i van desmentir les dades del Govern. Van aconseguir que es paraltzessin els tancaments i, a més, es va convertir en una victòria a gran escala perquè va aconseguir que qualsevol tancament d'un servei públic a Escòcia hagi d'anar acompanyat d'un informe transparent amb dades desglossades explicant perquè es fa i si de veritat és efectiu.

Aquesta va ser una victòria personal que es va aconseguir a Escòcia i hi ha molts més exemples. A mi m'agraden molt i en el blog de *Tu derecho a saber* els estem explicant. És súper divertit perquè veus molts casos de gent que personalment s'implica a obtenir una informació i inclús a aconseguir que un especialista l'ajudi a tractar-la i al final aconsegueix grans millores amb aquesta informació, encara que a vegades sembli que el dret a la informació és una cosa de periodistes i molt abstracta.

Hem d'entendre que les dades públiques, que són amb les que solem treballar a Civio, són nostres, igual que el diner públic. Igual que ens indigna que algú posi la mà a la caixa, ens ha d'indignar que no ens donin un informe que s'ha realitzat per veure si a les rotondes és millor que circulem o no a 80km/h. Si el demano me l'han de donar, perquè aquest informe s'ha pagat amb els meus diners, és el mateix que la caixa forta.

«*Open Data* / Dades obertes:

- Disponible *online*, gratuïta
- Processable per ordinadors
- Llicència oberta, reutilitzable»

Aquí és quan parlem d'*Open Data* i d'aquesta filosofia que s'estén més teòricament que en la pràctica. Això significa que els governs haurien de tenir dades obertes, que tot el món hi pugui accedir d'una manera fàcil per Internet sense haver de pagar un duro i que estiguin desglossades perquè puguin ser processades per ordinadors i no haver de posar-me davant un PDF i copiar-ho en un paper com si fos al segle XIX. I que siguin de llicència oberta i reutilitzables.

Què passa a Espanya? A Espanya, quan busquem dades per aconseguir alguna cosa, per tractar algun tema en concret, tant des del punt de vista del periodisme com de la investigació, per exemple, les dades no són homogènies i no hi ha unes lleis que regulin d'una manera estricta com s'han de publicar aquestes dades. Aquest n'és un exemple:

«A l'apartat observacions del quadre de característiques annex es farà menció de l'extensió objectiva i temporal del deure de confidencialitat que, en el seu cas, s'imposi al contractista»

Això és un plec d'un contracte de la Generalitat valenciana en què es demanava a una empresa que fes enquestes, baròmetres d'opinió entre la població. Aquest tema havia produït debat anteriorment perquè la resta de partits de l'arc parlamentari valencià no havia tingut accés als resultats d'aquestes enquestes. El Govern valencià feia aquestes enquestes d'opinió per si mateix. La resta de partits no hi podia accedir. En els plecs, que van sortir l'altre dia al BOE, hi diu: "En l'apartat d'observacions es farà menció de com és el nivell de confidencialitat". És a dir, fins a quin punt l'empresa i quan es facin els informes serà confidencial i serà una cosa entre l'empresa i el Govern, que ens semblaria una burrada pel que dèiem: perquè les dades són meves i si tu fas un informe amb diners públics i amb baròmetre d'opinió, jo ho vull veure. Llavors, et remet al quadre d'observacions. Aquest és el quadre de característiques que està penjat al perfil de contractant de la Comunitat Valenciana. Si us hi fixeu, el quatre està buit. És un quadre de característiques on diu: "Subjecte a regulació harmonitzada: SÍ/NO", depèn. "Pressupost.", ja ho veurem. I això està publicat. Jo vaig enviar un correu electrònic preguntant on era el quadre i no m'han respost, per descomptat, i passa molt. Hi ha un piló d'anuncis, de licitacions, d'informació pública que s'ha de publicar per llei, i mira que és poca, i que, a més, està poc estructurada i poc homogeneïtzada.

Si ho recordeu, deia que per saber quin és el nivell de confidencialitat i a on arriba hem d'arribar a les observacions del quadre. Aquest és el quadre i aquestes són les observacions. Genial, no sé quin és el nivell de confidencialitat ni sé absolutament res d'aquest contracte. I no només no m'han contestat, sinó que ni tan sols han rectificat, això segueix publicat igual en el perfil de contractant de la Generalitat valenciana si busqueu enquestes d'opinió. Us heu de registrar, que és una altra barrera que ens posen, perquè no tindríem perquè fer-ho per accedir a cap perfil de contractant, però segueix igual i no han canviat ni una coma.

«El CGPJ gasta fins a 271.584 euros a l'any en llicències de buscadors privats de sentències i lleis»

Un altre exemple de dades mal estructurades i amb les que mai es pot treballar és el buscador del CENDOJ, que és del Consell General del Poder Judicial. Guarda sentències a partir d'un nivell, és a dir, Audiència Nacional, Tribunal Superior de Justícia... però no hi són totes. I dius, bé, no hi són totes perquè resulta que les del Tribunal Social de... No, no hi són totes. I el criteri pel qual unes hi són i altres no és completament aleatori. Per exemple, quan surt un indult al BOE jo sempre en busco la sentència i de cada 10 en trobo sis si són de tribunals superiors. Les altres quatre no hi són. Són d'alguna comunitat en concret? De totes. No hi ha un criteri, no és que el CENDOJ s'estigui nodrint a poc a poc i encara no han arribat les del País Basc, no, és que no hi ha una estructura i no hi ha totes les sentències.

El que passa amb això és que, no sé si algú treballa en tribunals, però molta gent contracta buscadors privats d'editorials judicials per trobar aquestes sentències.

Aquestes sentències també són dades que surten de l'Estat, de Justícia. Els tribunals sí que estan complets amb dades de l'Estat, el CENDOJ no ho està. L'Estat se segueix gastant -aquest titular és de 2013- 271.584 euros per pagar llicències a aquestes empreses que treballen amb dades públiques, però que només poden utilitzar-les elles, pels jutges. O sigui, està venent unes dades públiques que no són accessibles per a tots i, a més, està pagant a l'empresa que en fa ús perquè els jutges utilitzin aquestes llicències privades perquè el buscador públic és un horror, no serveix per a res i ells mateixos ho saben.

Aquests són dos casos de dades mal donades i després hi ha els milions de portals d'*Open Data* que tenim en aquest país que són com aeroports sense avions, com diu sempre en David. I jo vull posar l'exemple de l'*Open Data* de Barcelona, ja que soc aquí. Ho vaig mirar ahir a veure com estava i, com veieu aquí, té 266 recursos en diferents formats. D'aquests 266, 81 estan en PDF. I no és només que estiguin en PDF, que és el format maligne i el mal en l'*Open Data* perquè no pots fer absolutament res amb ells, a menys que hi dediquis moltes hores de feina, sinó que per omplir aquest portal d'*Open Data* amb 266 recursos, 81 són ordenances que ja estan publicades a l'Ajuntament de Barcelona, per tant, que ja estan publicades i les han posat aquí per omplir, 81 de 266. Aquest és el portal d'*Open Data* de l'Ajuntament de Barcelona que, a més, se suposa que és una versió beta, però porta sent beta dos anys, és etern. I aquestes són les dades, 81 fitxers que són súper útils perquè no en pots fer absolutament res.

Nosaltres el que intentem fer és, amb la poca informació que es publica des de les administracions públiques, barallant-nos amb tots aquests formats i problemes, intentem fer periodisme de dades, intentem exigir més transparència i posar llum sobre temes amplis basats en dades per evitar el periodisme de tertúlies i de filtracions interessades, però, sobretot, per intentar utilitzar aquestes dades públiques per deixar ben clar que les exigim, que considerem que són nostres i que les utilitzem perquè creiem que són útils i han d'estar obertes.

Parlem del BOE, m'encanta això. Jo no vaig començar a llegir el BOE perquè estigués tocada del bolet, sinó perquè després de molt de temps en una redacció fent periodisme polític, entre altres coses, estava molt farta d'escriure declaracions i va ser la meva rebel·lió personal quan em vaig quedar al carrer per un ERE poder veure dades i tractar el que hi havia al BOE, que és allò segellat, aprovat i que ens afectarà sí o sí.

Aquest és el cas d'un indult i volia posar aquest exemple perquè, en realitat, el que jo faig és això, *El BOE nuestro de cada día*. Aquests són els titulars d'indults, però jo el que feia era agafar un cas concret, buscava el context, qui era aquell home, per què el van indultar, per què el van condemnar, si era amic d'algú -un dels del principi és cunyat d'algú, no me'n recordo bé- i quin tipus de casos eren els que s'indultaven.

«*El BOE nuestro de cada día*»

«16 dissabte, març 2013. El Govern indulta un home que va intentar incendiar el bar de cambres on treballava la seva ex-parella»

«11 dissabte, maig 2013. El Govern indulta un empresari sevillà que va estafar milions d'euros a AENA els anys 90»

«05 dissabte, gener 2013. El Govern indulta una activista acusada de fer un cop de puny a una regidora de Cadis el 2007»

«18 divendres, gener 2013. El Govern ja suma set indults per delictes contra la seguretat viària»

A mi m'interessava molt el tema i això és el que pot fer un periodista sol. Agafar un indult del BOE, buscar informació i trobar a qui han indultat i per què. Però si ets a Civio i treballes amb en David, que és un petit geni, i treballes en un equip mixt amb informàtics el que fas és aconseguir tota aquesta informació i convertir-la en l'*Indultómetro*. L'*Indultómetro* és una base de dades d'indults des del 96. Hi són tots perquè el que volíem era, sobretot, a mi em sembla molt important, quan es parlava d'indults als mitjans, si eres de *El País* deies que Rajoy porta ja no sé quants indults per delictes contra la seguretat viària. Llavors sortia el de *La Razón* i deia que no, que Zapatero en va indultar a no sé quants. I és clar, jo vull veure la història en context i no enfocar amb la llanterna un punt que a tu t'interessa ensenyar-me. Aquest és l'objectiu de l'*Indultómetro*, tenir-los tots i poder-los separar. Per exemple, aquí hi ha els condemnats de les Balears per anys, per tipus de delicte... Ara també tenim el temps que tarda una persona entre ser condemnada i ser indultada segons el tipus de delicte.

Com veieu, aquests gràfics els mires i a simple vista nosaltres els podem entendre, però la meua mare no els entendria, així que hem explicat la història. I expliquem perquè és important que en segons quins delictes els temps siguin més llargs, sobretot en els delictes més comuns, en quins delictes com en els de corrupció els temps són més curts i explicar tota aquesta història. Ens combinem informàtics i periodistes per fer això. Aquesta part la vam fer en Juan del Oso, que també treballa amb nosaltres, i jo.

I per posar en context i explicar, perquè al final el que hem de fer és explicar històries, tal i com repetirem molt aquests dies, hi ha una cronologia amb els casos més importants per col·locar-los dins dels 10.000 indults del 96 i explicar perquè aquest tema és important i perquè creïem que havíem de donar aquesta visió panoràmica i general de tot el tema.

També a Civio vam fer *España en llamas*, que bàsicament és una visualització dels incendis per any acompanyats de petites històries. En parlaré així una mica de passada, però... I *¿Dónde van mis impuestos?* Igual que amb l'*Indultómetro*, volíem explicar i posar en context una situació amb tots els seus paràmetres. A *¿Dónde van mis impuestos?* l'objectiu era obviar aquells titulars que no deien res, perquè al final si penses que Foment ha arribat a recaptar 6.000 milions, a mi 6.000 milions són xifres

que se m'escapen. Hi ha gent que està acostumada a llegir pressupostos, però a algú que llegeix un diari 6.000 milions li pot semblar poc o molt per un Ministeri de Foment segons com s'hagi despertat aquell matí. Jo no ho sé valorar, quan se surt dels 2.000 euros a mi ja se'm creuen els cables.

El que intentàvem era posar-ho en context, i per això era molt important fer una visualització molt clara. Llavors, amb totes aquestes dades, els Pressupostos Generals, el que va fer en David va ser això: bàsicament era intentar tenir una vista general de totes les parts dels pressupostos per poder comparar i veure com de gran era la bola de Protecció Social, d'Assumptes Econòmics, de qualsevol cosa. Totes aquestes boles, si entreu a la web, es van obrint i desglossant fins al nivell que podem per ara. Perquè un altre dels problemes de les dades en aquest país és que els pressupostos no estan desglossats al nivell de factura. I de l'execució dels pressupostos gairebé no en tenim dades.

«dondevanmisimpuestos.es»

«362 b euros»

Llavors, amb el que tenim i amb el que podíem fer vam fer això.

I jo volia acabar dient una cosa que em sembla molt important. Crec que a part de tots els problemes del periodisme que he comentat abans, periodisme de declaracions i filtracions, hi ha un problema molt important en el periodisme no només d'aquest país, sinó en molts llocs, però a mi em crida poderosament l'atenció i em posa molt nerviosa, que és la falta de retre comptes de la informació que donen per part dels periodistes.

Critiquem molt la transparència del Govern, la de les dades públiques, que no tinguem informes que avalin les decisions que prenen els governs... Critiquem molt perquè és molt important que la Llei de transparència no inclogui els esborranys previs, perquè això fa que jo no pugui saber perquè l'alcalde del meu poble o un ministre ha pres una decisió, no sé en què es basa. Per això, moltes vegades, quan algú diu que la retallada és de 600 milions, jo dic: "Aquesta xifra rodona, d'on surt?" No tenim dades que ens expliquin ni informes que ens diguin per quina raó s'ha pres aquesta decisió. Moltes vegades, si coneguéssim millor el procés, decisions que ara ens semblen fatals i horribles les acabaríem entenent. Al final no és tant creure en un polític o un altre amb els ulls tancats, sinó intentar accedir a la informació que ells tenen per fer-ho més comprensible. La desafecció política té molt a veure amb això, si no jo sé per què prens les decisions no puc sentir-me identificat amb tu en cap moment.

Què passa en el periodisme? Que som pitjors que les administracions públiques. En el periodisme digital, que fa molts anys que es fa en aquest país, posem poquíssims *links*. Haureu vist milers de vegades la frase "Segons un document a què ha tingut accés aquest diari...". Ahir infoLibre publicava el tema dels pagaments a Blesa, per

exemple. Era informació i documents a què havien tingut accés, la comptabilitat oculta a què havien tingut accés... On és aquesta comptabilitat? Per què no la publiqués? Passava el mateix amb els papers de Bárcenas fins que al final es van publicar, com deia abans la Mar.

El que no podem fer és estar exigint transparència als governs i després no dir d'on traiem el que escrivim. I això és sagnant en el cas de les dades, perquè has d'explicar d'on treus la informació. No podem seguir pensant que estem escrivint en un diari en paper i no hem de justificar d'on traiem les coses. Si tu parles de la sentència de l'any no sé què, has de posar un *link* a aquesta sentència i s'ha acabat. El que no podem fer és exigir transparència des del periodisme de dades quan, després d'haver aconseguit reunir una història amb periodisme de dades o periodisme estàndard, ben feta i amb una informació rellevant que creiem que és útil, no l'estiguem compartint. I no ho fem perquè tenim por que si algú veu la sentència original i el que jo he escrit, pensi que potser no estic dient el mateix que la sentència, o perquè seguim pensant que la informació pública és nostra perquè som especials, som el cinquè poder i som meravellosos.

Jo volia insistir molt en això per acabar perquè crec que hem d'utilitzar molts *links*, no només per a dades, també per la feina dels companys: tots, quan escrivim alguna cosa, hem llegit abans 20 articles de gent que ha escrit sobre el tema o, almenys, ho hauríem d'haver fet. La meva crida final, que no té gaire res a veure amb el periodisme de dades, és, sobretot, per reivindicar que ens anomenem una mica més uns a altres, que no passa res i, a més, és bonic.

Ja està. He acabat molt aviat perquè he parlat massa ràpid, sempre em passa.

«Preguntes? @evabelmonte»

Dona públic 1:

Hola Eva. Volia saber com organitzes tota la informació que recopies del BOE, quin mètode tens?

Eva Belmonte:

Per al blog, dius, no la informació que tractem a Civio.

Dona públic 1:

Vas llegint i fas tallar i enganxar o com?

Eva Belmonte:

En realitat, quan em lleigeixo el BOE al matí, una cosa fantàstica que faig a les 7:30 h, encara que jo sigui una persona molt organitzada, amb el BOE no ho puc ser tant com m'agradaria. Així que intento fer un repàs general de tots els temes. Aquest matí me l'he hagut de llegir molt ràpid per culpa vostra, però normalment tinc més temps. Faig

un repàs de tots els temes, separo els que crec que són interessants, que solen ser unes 30 pestanyes, fins que m'explota el cap, i després me les lleigeixo totes i intento buscar-hi dades. Normalment començo per les generals, perquè és on s'aproven lleis i decrets llei. Segueixo per altres disposicions per si hi ha indults, que llavors m'entusiasmo, o subvencions, que estan també en aquesta part. Administració de Justícia, per si el Tribunal de Comptes està fent crits a algun ajuntament, Autoritats i Personal, per si hi ha algun endoll mal col·locat, i Anuncis, que és la part llarga i horrible que no s'acaba mai, és la part dels contractes públics. Llavors, quan vaig començar a llegir-me el BOE, cada dia, sistemàticament, que va ser el setembre, hi dedicava tot el dia. Tot el dia, de veritat, parava per dinar durant una hora i acabava a les 21:00 h, era horrible. Ara he aconseguit deixar-ho llest als matins i, amb sort, a les 11:30 h el tinc liquidat.

És molt complicat d'entendre. Jo crec que no hauria de ser complicat, però sí que has de tenir un cert tipus de llenguatge. No estic d'acord amb la teoria que hauria de ser més senzill. Potser més proper sí, en el tractament de les dades, però quan aproves un decret llei no és qualsevol cosa. La feina de traduir o de fer que sigui més proper hauria de ser de les administracions. Així m'organitzo. Normalment surten un parell de temes a la setmana, depèn, però això s'ha fet sempre als mitjans, no estem inventant la sopa d'all. Igual que amb el periodisme de dades. Abans es parlava de periodisme de precisió.

Quan jo vaig començar a treballar als mitjans hi havia un senyor que es llegia el BOE. Just quan jo vaig començar ell ja no hi era, però se'n parlava, era com una llegenda a la redacció de *El Mundo*. Jo sempre em vaig quedar amb aquesta espina: "Jo un dia seré aquell senyor boig que es llegia el BOE."

Dona públic 2:

El treus d'una base de dades?

Eva Belmonte:

No, per treure els temes de diari, normals, el lleigeixo tal qual de la web. Però per treure l'*Indultómetro*, per exemple, llavors sí. Potser no he explicat bé el que van fer. En David i en Juan van treure tot el contingut des del 96 de la part on hi ha els indults i van trobar les fórmules que s'utilitzen: "S'indulta al senyor tal condemnat per no sé què per una pena de...". Trobar la fórmula perquè sempre és igual, en això el llenguatge jurídic ajuda una mica, treure aquesta informació i poder convertir-la en una base de dades, netejar-la i fer milions de coses que jo no sé fer. Per això treballo amb informàtics, que són els que en saben i són més llestos que jo. Van aconseguir treure tot això en una base de dades i a partir d'aquí tractar la informació per poder treure dades com ara la velocitat segons el tipus de delictes, quin tipus de delictes...

Ara estem pendents, espero que surti aviat, de fer un tema sobre quin percentatge de condemnats s'ha indultat en cada tipus de delictes. Si el 97 es van condemnar 10

persones per corrupció, quantes se'n van indultar? I si el 96 es van condemnar 10.000 persones per tràfic de drogues, perquè és una condemna molt habitual, potser en van indultar tres. I aquests percentatges són els que de veritat et permeten tenir una visió més concreta, però tot això en David segurament us explicarà com es fa demà al taller, perquè ell és la part tècnica i jo només soc la part periodística.

Home públic 1:

Hola Eva. A la teva dreta. Volia preguntar-te sobre la pàgina web *Tu derecho a saber*. Comentaves com n'és de complicat moltes vegades anar als mitjans de comunicació o al servei de premsa de la Generalitat a aconseguir informació. I volia preguntar-te quin nivell de coneixement teniu sobre com són aquests processos de comunicació internament en aquests gabinets. És a dir, moltes vegades, i quasi estic fent un apunt de defensa sobre aquests gabinets encara que sigui dolorós, ells ho intenten però no ho aconsegueixen. Dins de les estructures macrogegantesques que són les institucions públiques i les administracions públiques, quan has d'anar a buscar una dada primer has de saber on preguntar dins de la pròpia administració. Després d'això has d'aconseguir que un director general o cap de departament o cap de servei pressioni al funcionari perquè es passi les dues, tres, quatre o cinc hores de feina buscant-te la dada que vols.

I una altra cosa. Moltes vegades, ho dic perquè m'hi he trobat, els periodistes tenim un nivell d'exigència sobre el nivell de precisió, desglossament i segmentació de les dades que, moltes vegades, resulta impossible. Així que sovint la resposta no serà satisfactòria pel periodista. La meua pregunta sobre *Tu derecho a saber* és si vosaltres reflectiu aquestes dificultats, és a dir, traieu una estadística sobre el percentatge de preguntes que són respostes satisfactòriament o no, però dieu quantes d'aquestes preguntes era possible respondre-les?

Eva Belmonte:

Hi ha un matís que és important i, si vols, després parlem més dels gabinets de premsa, perquè és un tema molt interessant, però *Tu derecho a saber* no està plantejada com una pàgina per preguntar als gabinets de premsa, sinó per preguntar a la institució en si, i la majoria de vegades a través del correu de contacte d'atenció al ciutadà. No està plantejada com una eina per periodistes, sinó pels ciutadans que volen saber coses del seu ajuntament, el seu ministeri, el que sigui.

És veritat que en moltes administracions públiques és complicat anar d'un punt a l'altre per aconseguir una dada concreta. Jo no crec que siguem massa exigents en el desglossament, tant de bo ho fóssim més encara. Però també és veritat que últimament hem parlat molt amb documentalistes que treballen en administracions públiques i sempre comenten el mateix: "Jo m'he passat mesos treballant-me aquest arxiu i per tot l'embolic que hi ha no te'l puc donar i per donar-te'l tinc un piló de problemes". Moltes vegades existeixen aquestes dades i no es donen. I no crec que sigui tant un problema de l'estructura administrativa, perquè sempre estem criticant

que l'Administració pública és una nosa i gran i és una baluerna, crec que és un problema de voluntat política. Si t'hi fixes, abans jo deia que als ajuntaments, en les administracions locals el silenci administratiu és molt més alt, és del 70%. I un pensa que a l'ajuntament hauria de ser molt més fàcil que li responguin una pregunta concreta que no pas al Ministeri d'Hisenda. Doncs no, el percentatge de silenci administratiu és molt més alt. Al final, és una qüestió de voluntat política, de tenir interès a respondre. No podem parlar d'una Llei de transparència i creure'ns-la quan tenim aquestes dades de 2012, quan el que t'hem preguntat directament no t'ha donat la gana de respondre-ho. No em pots dir ara que estàs fent una Llei de transparència i que em promets que seràs súper transparent l'any que ve. No crec que sigui un problema de les estructures de les administracions, encara que és clar que afecta, però crec que és una qüestió de voluntat.

Home públic 2:

Hola, bon dia. Hi ha diversos punts. Primer, gràcies per tota la feina, que ha estat excel·lent i també un exercici de transparència. Segon, m'agradaria saber quina acceptació han tingut per part dels mitjans, si publiquen els seus treballs. En la meua humil opinió, espero estar equivocadament, no sé si saben que existeix una empresa, i cito aquesta empresa que es diu Lynce, que feia mesures molt sistematitzades de persones que assisteixen a manifestacions i sembla que no els va interessar, sinó que pesava més la declaració que feia un sindicat o un partit, cadascun amb una versió de si van ser milers o no hi va anar ningú, i l'empresa va fer fallida. Quina recepció han tingut vostès als mitjans per publicar anàlisis rigorosos que es poden contrastar? I, per últim, com es financen? He vist que per donacions, però els surt a compte?

Eva Belmonte:

Ho intentem. Els mitjans ens acullen bé si és gratuït. Sempre ens han acollit molt bé quan presentem un projecte, sempre surt publicat en tots els mitjans i ens diuen que és fantàstic i meravellós el que fem. I està bé, perquè no s'ha apostat mai per això, aquests projectes no es paguen als mitjans de comunicació o es paguen malament. Sempre insistim que en les redaccions hi hauria d'haver equips mixtos i no hauria de ser una cosa d'una fundació, sinó que l'equip mixt hauria d'estar integrat en una redacció amb informàtics i periodistes treballant junts, però és complicat plantejar-ho quan els grans mitjans d'aquest país estan acomiadant a fotògrafs i dissenyadors com si no hi hagués un demà, són els primers a caure. Els perfils tècnics no es valoren als mitjans o es valoren molt poc. Se'ns acull bé, però no dona prou per viure d'això, ja hem entès que no viurem dels mitjans, no aposten per això perquè no poden o perquè no en tenen la voluntat, depèn del cas.

Sobre com ens financem, els diners inicials eren dels dos fundadors. Després amb les donacions i cursos de periodisme de dades o tallers i amb el micromecenatge de projectes concrets, com va ser el de *España en llamas*, o algun altre projecte concret, així és més fàcil demanar que t'ajudin perquè és una cosa més tangible. Crec que t'he respost a tot, no?

Dona públic 3:

Bon dia. La meua pregunta és la següent: com a professional que poses en pràctica i exerceixes el periodisme de dades, quina és la teua opinió del tipus de formació que hauria de rebre aquest tipus de periodista des de les universitats? Penses que els periodistes actuals surten de les facultats amb coneixements suficients de fonts d'informació, usos de bases de dades, etc., com per desenvolupar aquest tipus de periodisme que, de fet, penso que requereix d'una certa formació?

Llavors tinc una altra pregunta. Se la volia fer abans a la Mar, però crec que totes dues la podeu respondre. Es fa menció reiterada a la necessitat d'equips multidisciplinars i mencioneu molt sovint la col·laboració entre periodistes i desenvolupadors. Trobo a faltar la col·laboració o participació de documentalistes, crec que en algun moment ho has comentat. Volia saber fins a quin punt es té present a aquest professional, són experts tant en les tècniques de recerca i recuperació d'informació com en el desenvolupament de bases de dades. Hi he pensat, per exemple, quan has comentat les deficiències amb què us trobeu quan heu de consultar bases de dades, com la que has mencionat del Consell Superior del Poder Judicial. És un problema tradicional perquè moltes d'aquestes bases de dades estan dissenyades, exclusivament, per informàtics i sí que es troba a faltar la participació d'aquest tipus de professionals que poden aportar la visió d'allò que realment necessita l'usuari, més enllà del disseny tecnològic o tècnic d'una eina. Gràcies.

Eva Belmonte:

Començo per darrera. Crec que és molt important la feina dels documentalistes. De fet, tota l'estona, quan parlava d'aquestes dades no estructurades i dels formularis buits, recordava documentalistes que conec i que m'insisteixen molt en aquest tema, que no hi ha una estructura homogènia. És molt important la feina que fan, nosaltres som molt petits i ens espavilem com podem, de tant en tant ens donen un cop de mà, però sí que crec que en una redacció gran en què hi hagués un equip potent de periodisme de dades s'hauria d'entendre els documentalistes no com s'entenen ara, que són senyors que t'adjunten clips de coses buscades a *Google*, sinó com a gent que sap tractar bases de dades bé i sap com plantejar-les des del principi perquè siguin útils des del minut u. Si als departaments de documentació dels diaris, parlo del que conec, no sé en tots, és algú a qui truques i dius "vull aquest senyor" i busca a *Google* i et fa un clip de gent. Amb aquesta feina estàs aprofitant molt poc un recurs que podria ser molt important per fer aquest tipus de periodisme. Llavors sí que crec que és molt important la labor dels documentalistes, però en el nostre cas, com que som molt petits, ens espavilem entre els que som.

I llavors crec que no sortim de les facultats formats en quasi res del que en realitat és útil, perquè la carrera està plantejada d'una forma poc pràctica, poc actualitzada. Fa molt que vaig anar a la universitat, però per les classes a què he anat sé que es posa molt poc èmfasi als mitjans tecnològics, al periodisme digital, i estem fent periodisme

com es feia fa 100 anys. Jo no crec que el periodista... Tant de bo que sàpiga de tot i sigui el més llest del món i programi i faci coses, però crec que ha de tenir unes bases sòlides i entendre com treballar bases de dades, potser no cal programar, però sí saber alguna cosa de codi bàsic per entendre què està fent quan toca alguna cosa. Sí que ha de tenir uns elements bàsics, aquest cap de setmana als tallers anireu parlant i anireu coneixent una mica de tot això.

Però jo no crec en un professional multidisciplinar que et fa la foto, grava, t'explica la crònica i després et programa una web... No. Hi ha gent especialitzada en coses i per això estic encantada amb Civio. En David és el programador. Jo estic aprenent molt i sé moltes més coses de les que sabia abans, però aquesta és la seva part i l'altra és la meva. Quan treballava en un mitjà érem el fotògraf i jo, i valorava moltíssim la seva feina. Llavors, crec que tots els periodistes hem d'aprendre a fer periodisme de dades, perquè hem de saber entendre aquestes bases de dades gegants i explicar i narrar històries, que és la nostra labor de sempre, no és nou. Però també crec que hem d'apostar per perfils tècnics en les redaccions i per tenir aquest tipus de gent: documentalistes, desenvolupadors... Que tornin els fotògrafs, si us plau, que són els més importants. Aquestes coses.

Home públic 3:

Has dit amb molta raó que en el periodisme digital i en tot tipus de periodisme es fan servir pocs *links*. Això és veritat i és molt important donar la informació fonamental i els documents originals, però sovint ens oblidem que fa 13 anys que tenim una llei absolutament feixista a Espanya, que és la Llei de protecció de dades. A la meua web sempre he publicat dades originals. Fa anys vaig treure molta documentació perquè cada segment de documentació em suposava una sanció de 600.000 euros per part de la nostra beneïda Administració per la Protecció de Dades.

Eva Belmonte:

Eren sentències? O quin tipus de documents eren?

Home públic 3:

No, eren documents que demostraven delictes i que havien d'acompanyar una explicació dels delinqüents, però amb les sentències estàvem igual, perquè segons la Llei de protecció de dades no són públiques. A l'article 3.J de la Llei de protecció de dades que defineix què són fonts accessibles al públic, res d'Internet és una font accessible al públic, com moltes altres coses, per tant si jo a la meua web hi poso un *link* a un document tret de qualsevol registre de dades, ja sigui el de la Propietat o el Mercantil, em poden sancionar, perquè sense permís de l'afectat no es pot publicar. Per tant, una de les lluites que hauríem de tenir no és només la Llei de transparència, perquè no serveix de res mentre tinguem una llei feixista com aquesta que ens impedeix publicar els noms de la gent que comet irregularitats i que ha de ser publicada.

Un cas concret. Tu has anomenat la base de dades de CENDOJ. En una investigació meva, després de 10 anys de mantenir l'acció popular contra un delinqüent, vaig fer que el condemnessin a 15 anys de presó. Condemnadíssim. Però en la sentència que figura en la base de dades hi ha el meu nom, no el seu, perquè el delinqüent té dret a la intimitat i jo no. Per tant, estem en un país absurd i crec que els periodistes hem estat callats durant moltíssims anys acceptant lleis inacceptables i que, de fet, impedeixen que fem un bon periodisme. A Espanya no es pot bon periodisme amb la legislació que tenim. De fet, la Llei de protecció de dades és incompatible amb el bon periodisme, el prohibeix, i a mi m'agradaria que prenguéssim consciència d'on estem i lluitéssim també per això, perquè sense això tota la resta són paraules buides. No podem utilitzar les dades. Moltes vegades són generals, però quan són particulars que afecten persones, tenim un problema.

Amb els indults, vaig tenir un enfrontament amb el subdirector de l'Agència de Dades per la magnífica mentida que es van inventar d'obligar el BOE a posar a l'arxiu robots.txt que no van trobar les dades. I li vaig donar les gràcies públicament. Li vaig dir: "Miri, vostè m'ha fet un favor, perquè ara en un fitxer tinc tots els lladres que volen passar desapercebuts d'aquest país." Per enginyeria inversa agafo aquest fitxer i vaig al senyor que es vol amagar. "Ah, però vostè no ho pot fer, això està prohibit." Així estem en aquest país. Per tant, hem de pensar-nos molt bé la llei que tenim per fer bon periodisme. Sense noms no hi ha bon periodisme. No podem generalitzar, no podem dir: "Els metges són..." No, quins metges són tal? Amb noms i cognoms. Això a Espanya no ho podem fer perquè les sancions són brutals.

Eva Belmonte:

De totes maneres, la Llei de protecció de dades està molt relacionada amb la Llei de transparència. Si la segona tractés l'accés a la informació com un deure fonamental, la molt estricta Llei de protecció de dades d'aquest país no serviria per frenar totes les peticions d'informació. Nosaltres a l'*Indultómetro* vam tenir dubtes sobre si a la base de dades hi havíem de posar els noms dels senyors indultats. En un principi penses: "Però si al BOE hi ha el nom del senyor, està publicat, hi és." Doncs no. Vam veure sentències anteriors i que si hi posàvem els noms ens arriscàvem a pagar una multa magnífica. Llavors vam decidir que la base de dades els tractés com a xifres, simplement pel número de delictes, perquè el que volíem era una visió general i, després, en la part de casos específics, sí que donàvem els noms i dèiem que aquest era l'Alfredo Sanz, aquest era el senyor Gómez de Liaño... Allà sí que donàvem els noms. Aquesta part, com que no està relacionada directament amb la dada pública, no passa res, però arriba a aquests nivells d'absurditat.

També crec que hi ha vegades que necessitem els noms i altres vegades no. Quan estàs fent el cas que explicava abans dels edificis i els diners que es gastaven en gent d'aquells edificis que estava a la presó, no necessitem saber com es deien aquells senyors per saber que a aquell barri se l'ha de tractar millor, s'ha d'invertir en aquell

barri i evitar que la gent vagi a la presó. Però si hi ha un senyor que és un lladre, llavors sí que necessitem el seu nom. És diferent.

Dona públic 4:

Volia traslladar-te una pregunta que estan fent unes companyes a Twitter que ens estan veient en *streaming*. I és que et sembla demanar la col·laboració ciutadana per crear o gestionar grans bases de dades i si tens algun exemple per donar-nos.

Eva Belmonte:

Em sembla que a vegades és l'única manera. Algunes vegades s'ha fet. Un exemple recent va ser quan es van treure els papers de Bárcenas, però només amb imatges. Hi va haver gent que es va organitzar per passar això a una base de dades de veritat perquè després es poguessin treballar aquestes dades. Això és un exemple, el més recent que em ve al cap. Però és veritat que moltes vegades, quan no es pot transformar segons quin tipus d'informació, és molt útil aquesta intel·ligència col·lectiva. Jo no puc treure les dades de 200 PDF a mà, però si trec les d'un i contacto amb 200 persones, potser ho podem treure entre tots. És una manera d'esquivar el mal tractament de les dades en aquest país, igual que fer un programa informàtic per emmagatzemar temporalment les dades del BOE i... Són les úniques maneres que tenim ara mateix. Em sembla bona idea. En el cas dels papers de Bárcenas, que al final sí que es va publicar, però al principi, com que només eren imatges i no es podien tractar, sí que es va fer una base de dades col·laborativa a *Google Docs*. Hi vaig posar dues files, estava molt contenta.

Última, última.

Dona públic 5:

Perdó. La Mar ha donat abans unes webs on trobar informació important sobre el periodisme de dades i et volia preguntar si ens pots recomanar fonts que puguem utilitzar si ens volem dedicar al periodisme de dades.

Eva Belmonte:

Sí, també depèn del que t'interessi i del tipus de periodisme de dades que vulguis fer. Com a suggeriment, et posaràs una mica de mala hostia per començar, però faria una volta per tots els portals d'*Open Data* que, en alguns, en el bàsic hi ha força informació, en alguns sí que hi trobes dades importants i de sobte pots trobar temes que diguis: "D'aquí en puc treure informació i en puc treure alguna cosa." Llavors, jo hi faria una volta. T'enfadaràs molt perquè estaràs obrint carpetes buides molt de temps, però igual en alguna hi trobes alguna cosa interessant sobre la que no s'ha parlat i pots fer un tema. Això a Espanya. Fora sí que hi ha més bases de dades, però si vols fer periodisme sobre temes espanyols se't farà una mica estrany. Crec que era la web del Banc Mundial que tenia molta informació i hi ha moltes webs europees amb molta informació, no em venen al cap, però si mires la pàgina de la Unió Europea hi ha forces webs relacionades amb temes concrets, sobre progrés, educació, temes

concrets que et poden servir. Però fes una volta pels portals d'*Open Data* perquè és molt divertit veure com cada comunitat o cada ajuntament, com aquí, s'ha muntat el seu propi portalet i com la majoria no tenen contingut.

Mar:

Doncs ja estem.

Eva Belmonte:

Moltes gràcies.